Ազգ
Azg armenian daily
11 ՅՈՒՆՎԱՐ 2003 ՇԱԲԱԹ 4(2689)

Ադրբեջանցիները խախտել են ԼՂՀ պաշտպանական սահմանը

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՅՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Յունվարի 8-ին Լեռնային Ղարաբաղի Յանրապետության զինված ուժերի եւ Ադրբեջանի շփման գծի՝ Աղդամի ուղղությամբ, հատվածում ադրբեջանական հետախուզական-դիվերսիոն խումբը խախտել է ԼՂՅ պաշտպանական սահմանը: Ինչպես հայտնեցին Յայաստանում ԼՂՅ ներկայացուցչությունում, մարտական հերթապահություն իրականացնող ԼՂՅ ՊԲ զինծառայողները ձեռնարկել են անհրաժեշտ միջոցառումներ՝ խմբի վնասազերծման համար: Ադրբեջանական զինծառայողներից մեկը վիրավորվել է եւ գերի ընկել: Նրան շտապ ցուցաբերվել է առաջին բուժօգնություն, որից հետո տեղափոխվել է հոսպիտալ: Մյուս դիվերսանտներին հաջողվել է փախնել: Միջադեպի մանրամասները ճշգրտվում են: Դեպքի մասին իրազեկվել են ԼՂՅ-ում հավատարմագրված միջազգային Կարմիր խաչի եւ ԵԱՅԿ-ի ներկայացուցիչները: Ի դեպ, երեկ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունն այս առնչությամբ տարածել է հերքական արտասովոր կասկածելիությունը, հայտարարելով, թե N զորամասի 2 զինծառայողներ դարանակալվել են հայերի կողմից եւ ընկել նրանց կրակի տակ: Ըստ ադրբեջանցիների, Էլմադին Աբիեւը, որը պետք է զորացրվեր այս գարնանը, գերվել է հայերի կողմից, իսկ Շահին Աբդուռահմանովը, որն առաջին տարվա ծառայող է, վիրավորվել է, եւ զինվորական հիվանդանոցում նրան բուժօգնություն է ցույց տրվել:

ԱՍՈՒԼԻՍ

«Մեր վարած քաղաքականությունը փոխել է միջազգային հանրության մոտեցումը ԼՂ խնդրին»

Վարդան Օսկանյանը ամփոփեց 2002-ը

ՍՈՒԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

«Այս տարի, հաշվի առնելով, որ ընտրական տարի է թե՛ Յայաստանում, թե՛ Ադրբեջանում, նախագահների ուղիղ բանակցություններում որոշակի դանդաղում է ակնկալվում: Այնուամենայնիվ, նախագահների հատուկ ներկայացուցիչների հանդիպումները կշարունակվեն՝ հող նախապատրաստելով ընտրություններից հետո բանակցությունների առավել արդյունավետ շարունակության համար», ԼՂ հակամարտության կարգավորման առումով երեկվա իր մամլո ասուլիսում նշեց ՅՅ ԱԳ նախարար Վարդան Օսկանյանը: Բայց թանի որ լրագրողների հետ հանդիպումը նախատեսված էր 2002-ն ամփոփելու համար, Վ. Օսկանյանը գնահատեց գործընթացն անցնող ժամանակահատվածում: Արտգործնախարարի հավաստմամբ, վերջին տարիներին ԼՂ խնդրում մենք քաղաքական ու դիվանագիտական լուրջ առաջընթաց ենք արձանագրել: «Մեր վարած քաղաքականությունը, որ հիմնված է պատմական, իրավական ու քաղաքական հիմնավորումների վրա, վերջին տարիների ընթացքում նոր որակ է հաղորդել գործընթացին: Այսօր կարելի է արձանագրել, որ միջազգային թատերաբեմում Լեռնային Ղարաբաղի հետ կապված մտածողության մեջ կան լուրջ տեղաշարժեր»: Բանակցությունների առումով Յայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների, ինչպես նաեւ նրանց հատուկ ներկայացուցիչների հանդիպումներում, որոնցից առաջիկան կկայանա այս ամիս, «քննարկվում են փաթեթային եւ փուլային հիմնական բաղադրատարրերը»:

Տես ▸ էջ 2

Նոր սարքավորումներ գերմանական ֆինանսավորմամբ

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Քանաքեռ ՅԷԿ-ի 5-րդ եւ 6-րդ էներգաբլոկները, համապատասխանաբար 1995 թ. եւ 2000 թ.-ից, վթարային լինելու պատճառով դադարել էին շահագործվել: Երեկ, տարիներ տեւած ընդմիջումից հետո, դրանք վերաթողարկվեցին: Դա տեղի ունեցավ շնորհիվ գերմանական կառավարության, մասնավորապես KfW բանկի տրամադրած 35 մլն գերմանական մարկ վարկի: Յայ-գերմանական միջկառավարական պայմանագիրը կնքվել էր 1997 թ.-ին: Վարկը տրամադրվել է 40 տարի ժամկետով եւ 0,75 տոկոսադրույքով: ՅԷԿ-ի վերականգնման արդյունքում տեղադրվել են ժամանակակից, բարձր օգտակար գործողության գործակից ունեցող սարքավորումներ: Գեներատորները ALSTOM ընկերության խորհրդային բաժանմունքի, հիդրոգեներատորների համակարգչային արագության կարգավորման համակարգը նույն ընկերության ֆրանսիական բաժանմունքի, էլեգազային երեք անջատիչները շվեյցարական ABB ընկերության արտադրանքն են:

Տես ▸ էջ 2

ՓԱՐԻԶ

Յայ-թուրք հաշտեցման նոր հանձնաժողո՞վ

ՌԱԿ Ֆրանսիայի շրջանակը զգուշացնում է

Ամիսներ շարունակ խորհրդապահական պայմաններում տարված բանակցություններից հետո 2003 թ. հունվարի 3-ին Փարիզում հայտարարվեց հայ-թուրք հաշտեցման մի նոր հանձնաժողովի՝ «Յայերի ու թուրքերի միջեւ մերձեցման ֆորումի» (Forum pour le Rapprochement entre Armeniens et Turcs) կազմության մասին: Դեռեւս մեզ հայտնի չեն այս ֆորումի հիմնադիրների անունները կամ նրանց անմիջական ծրագրերը, սակայն ստացել ենք Ռամկավար Ազատական կուսակցության Ֆրանսիայի շրջանակի ատենապետ ժան Վարուժան Սիրապյանի ստորագրությամբ կուսակցության հայտարարությունը, որը նման ֆորումի կազմության եւ նպատակների մասին արտահայտում է լուրջ կասկածներ ու մտահոգություն: Յայտնելով, որ ՌԱԿ-ը բնավ դեմ չէ «1915 թ. Յայոց ցեղասպանության թուրքական հասարակության կողմից ճանաչման հիման վրա ձեռնարկված հայ-թուրք երկխոսության սկզբունքին», կուսակցությունն իր ընդդիմությունն է արտահայտում այդ նախաձեռնությանը, մանավանդ որ դեռեւս գնահատական չի տրվել դրա նախորդ՝ «Թուրք-հայ հաշտեցման հանձնաժողովի» ձախողության պատճառների մասին:

ՌԱԿ-ի հայտարարությունը մասնագույց է անում նաեւ այն մտահոգիչ փաստը, որ ինքնակոչ ֆորումն արդեն իսկ գրանցվել է Փարիզի իշխանությունների մոտ: Այնինչ, կարդում ենք հաղորդագրության մեջ, ֆորումի «նախնական հայտարարությունը» հակասում է 1915 թ. Յայոց ցեղասպանությունը հրապարակավ ճանաչելու մասին Ֆրանսիայի 2001 թ. հունվարի 29-ին ընդունած օրենքի դրույթներին:

Վերջում ՌԱԿ-ի հայտարարությունը հայկական բոլոր կազմակերպություններին եւ ողջ ֆրանսահայ համայնքին կոչ է անում լինել զգոն եւ թույլ չտալ, որ նորահայս կազմակերպությունը փորձի «երկարաձգել կամ օրինականացնել Թուրքիայի եւ նրա բարեկամների ժխտողական եւ ռեւիզիոնիստական քաղաքականությունը» ցեղասպանության նկատմամբ:

Ռուսական ռազմանավերը Պարսից ծոցում կպաշտպանեն ազգային շահերը

ՄՈՍԿՎԱ, 10 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ռուսական ռազմանավերը լրիվ պատրաստ վիճակում են, որպեսզի եկող ամիս ճանապարհվեն Պարսից ծոց՝ Իրաքի դեմ ամերիկյան ագրեսիայի դեպքում «ազգային շահերի» պաշտպանության համար: Ինչպես գրում է «Գարդիան» թերթը, ռուսական Խաղաղօվկիանոսյան նավատորմը ՌԾՆ հրամանատարությունից կարգադրություն է ստացել նախապատրաստել երկու մեծ հականավային նավեր եւ լիցքավորիչ նավ շտապ կարգով ծոց մեկնելու համար: Պարբերականի կարծիքով, այդ քայլը կհանգեցնի Մոսկվայի եւ Վաշինգտոնի միջեւ լարվածության ուժեղացման, որոնք իրենց շահերն ունեն Իրաքում:

Խաղաղօվկիանոսյան նավատորմի «Մարշալ Շապոշնիկով» եւ «Ադմիրալ Պանտելեեւ» մեծ հականավային նավերը զինված են հրթիռներով եւ հետախուզության համար անհրաժեշտ սարքավորմամբ:

ՆՅՈՒՐՆԲԵՐԳ

Խեղդամահ արված Լուսինե Մարգարյանի դիակը գտնվել է անտառում

Նոյեմբերի 30-ի լույս դեկտեմբերի 1-ի գիշերը Նյուրնբերգում, դեռեւս անհայտ հանգամանքներում, սպանվել է Երեւանից Գերմանիայում ուսանելու եկած 33-ամյա Լուսինե Մերուժանի Մարգարյանը: Ինչպես ծանուցում է հունվարի 4-ի «Նյուրնբերգյան լրատուն», կնոջ դիակը հայտնաբերվել է տարեվերջին, կենդանաբանական այգուն մերձակա անտառում զբոսնող մի անձնավորության կողմից: Դատաբժշկական ինստիտուտի անցկացրած գենետիկական փորձաքննությունը հաստատել է հայուհու ինքնությունը: Լուսինե Մարգարյանը սպանվել է դիսկոտեկից դուրս գալուց հետո: Քրեական ոստիկանությունը փնտրում է այն մարդկանց, ովքեր այդ գիշեր կնոջը տեսել են քաղաքում կամ կենդանաբանական այգու մերձակայքում: Ակնառու է, որ սեւ վերարկուն, սեւ կոշիկներն ու սպիտակ բլուզը, որ այդ երեկո կրում էր Լուսինեն, չեն գտնվել, ինչը կասկածելու հիմք է տալիս, թե հասարակագիտություն ուսանող կնոջն անտառո՞ւմ, թե՞ մի այլ վայրում են խեղդամահ արել: Լուսինե Մարգարյանը Էրլանգենի համալսարանում արձանագրված էր որպես սոցիոլոգիայի դոկտորանտ, 2002-ի փետրվարից ապրում էր ազգականուհու մոտ (ըստ լրատվության՝ «կուզինի մոտ»):

Մեր տեղեկություններով, Լուսինե Մարգարյանը 1988-93 թթ. սովորել է Երեւանի պետական համալսարանի կիրառական մաթեմատիկայի ֆակուլտետում, ավարտելուց հետո նույն կրթական հաստատության կողմից 2001-ին սոցիոլոգիայի գծով մագիստրոսի աստիճան է շնորհվել նրան: Մեր հարցմանն ի պատասխան Բեռլինում ՅՅ հյուպատոս Արմեն Գիլյանը հաստատեց, որ Լուսինեն Գերմանիայում էր գտնվում օրինականորեն՝ ուսանելու նպատակով, առանց ընտանիքի: Երեւանում ամուսնացած էր, ուներ երկու երեխա: Ելնելով գործի՝ դեռեւս չպարզված հանգամանքներից ՅՅ դեսպանությունից այլ մանրամասներ չհաղորդեցին:

ԱՆԱՀԻՏ ՅՈՎՍԵՓՅԱՆ
Գերմանիա

ՁՄԵՌԱՅԻՆ ՏԱՆՋԱՆՔՆԵՐ

Յիդրոօդերեւութաբանները կրկին կանխատեսում են ջերմաստիճանի փոփոխություններ

Ի՞նչ նոր փորձություն են կրելու բազմաբնակարան շենքերը

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Երեւանի «Ջրմուղ-կոյուղի» ՓԲԸ «Յյուսիս» մասնաճյուղը սպասարկում է բավական մեծ տարածք՝ Քանաքեռ-Զեյթուն, Ավան, Նորք-Մարաշ, Նոր Նորք համայնքներ, Կոտայքի մարզի 5 գյուղ, նախկին Ձորաղբյուր գյուղը: Այս հատվածների 1250 շենքերը հիմնականում հյուսիսահայաց են, եւ բնական է, որ խստաշունչ ցրտերի պատճառով խողովակաշարերն այստեղ ավելի վաղ պիտի սառչեին՝ դեկտեմբերի 20-22-ից: Արդեն նախատոնական օրերից մինչեւ հունվարի 4-ը դա զանգվածային բնույթ ստացավ: Ըստ «Յյուսիս» մասնաճյուղի տնօրեն Աղվան Մանուկյանի, այդ պրոցեսները կասեցնելու նախնական քայլեր ձեռնարկելը, միեւնույն է, օգուտ չէր տա: Այս տարի շրջանցվեց ծմռանն առավել նախապատրաստվելու ավանդույթը եւ ջեռուցման փորձարկումներ չիրականացվեցին: Բացի այդ, վերջին մի քանի տարիների տաք ձմեռը եւս մոլորության մեջ գցեց: Այս տարվա ցրտերն անսպասելի էին քաղաքային իշխանությունների համար: Նրանք համապատասխան սովորույթի ուժով կասարում էին իրենց պարտականությունները՝ աշխատելով չնկատել անհնարին պատասխանների «ավելորդ» մտահոգություններով:

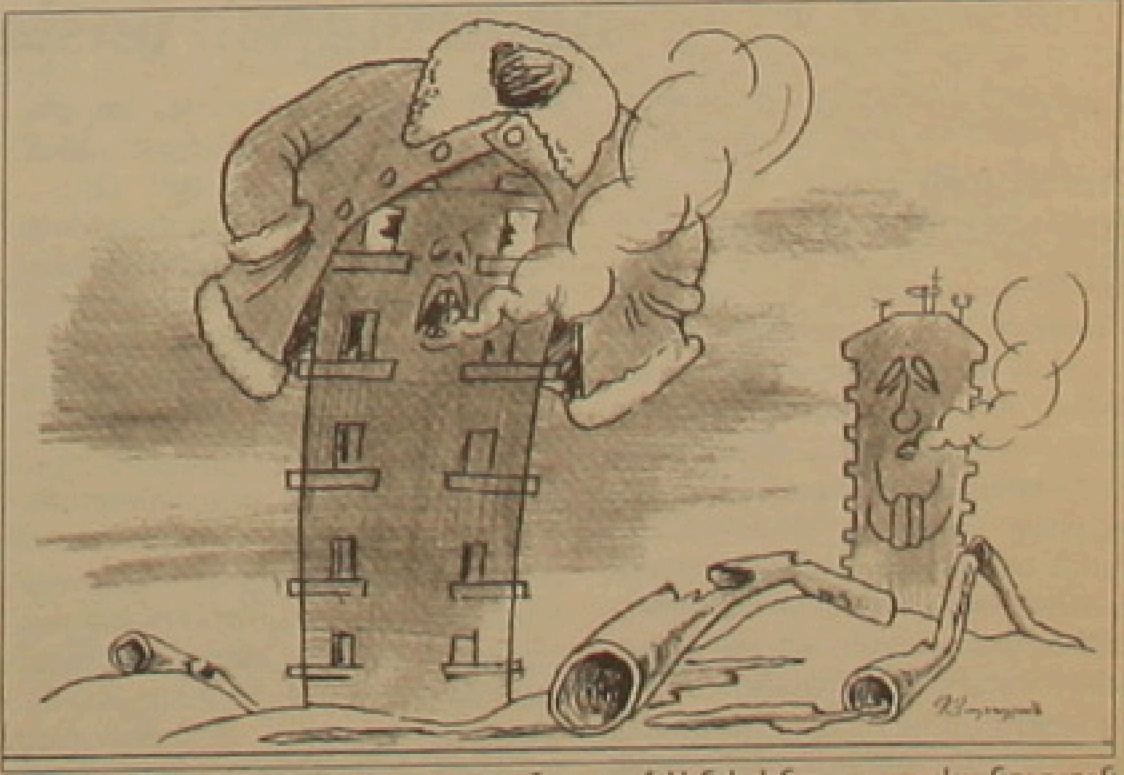

Տես ▸ էջ 3

ՀԱՎԱՍՏԻԱՑՆՈՒՄ Է ՆԱԽԱՐԱՐԸ

Ատոմակայանը կաշխատի այլ սխեմայով

Քանաքեռ ՀԷԿ-ի վերաթողարկման արարողությունից հետո էներգետիկայի նախարար Արմեն Մովսիսյանը պատասխանեց լրագրողների հարցերին, որոնցից հիմնականը Հայկական ԱԷԿ-ի համար միջուկային վառելիքի ձեռքբերմանն ու դրա դիմաց վճարումներին էր վերաբերում: Այդ կապակցությամբ նա հայտնեց, որ բանակցությունները ՌԱՕ ԵԷՍ-ի հետ ավարտված են, վառելիքի խնդիրը լուծված է: Սակայն որոշվել է ատոմակայանն աշխատեցնել այլ սխեմայով, ինչի պատճառը նախարարը հետեւյալ կերպ մեկնաբանեց:

Ծրագրված էր 2003 թ.-ին ԱԷԿ-ը 65 օրով կանգնեցնել հերթական վերանորոգման եւ անվտանգության բարձրացման աշխատանքների համար: Եթե այս պահին ԱԷԿ-ը նոր վառելիքով լիցքավորվի, հաջորդ կանգառը պետք է լիներ միայն աշնան երկրորդ կեսին՝ ձմեռնամուտին: Դա լարված իրավիճակ է ստեղծում համակարգում: Այդ պատճառով որոշվեց եղած վառելիքով 2 ամիս աշխատեցնել ատոմակայանը եւ հերթական վերականգնողական աշխատանքները կատարել ամռանը: Այսինքն՝ մտնել բնականոն հունի մեջ, որը խախտվել էր նախկինում վառելիքի մատակարարման ուշացումների պատճառով: Իսկ նոր վառելիքը նախատեսվում է ներկրել աշնանը: Այս դեպքում կբերվի 102 կասետ 56-ի փոխարեն, որը հնարավորություն կտա 300 օր (մինչեւ հաջորդ տարվա ամառ) արդյունավետ աշխատել: Այս չափաքանակը կարժենա 11 մլն դոլար, որի մի մասը կվճարվի էլեկտրաէներգիայով, մյուսը՝ գումարով: Ներկայիս վերագործարկումը նախատեսված է հունվարի 23-ին, իսկ աշխատանքը կտեւի մինչեւ տարիի վերջը:

«Ազգի» հարցին, թե ի՞նչ նոր զարգացումներ կան Իրան-Հայաստան գազատարի առնչությամբ, Արմեն Մովսիսյանը պատասխանեց, որ գազատարի ֆինանսավորման եւ կառուցման ավելի օպտիմալ սխեմաներ գտնելու բանակցությունները շարունակվում են: Նա «վերջին հաջողությունը» համարեց իր Թեհրան կատարած այցի ժամանակ ձեռք բերված պայմանավորվածությունները, ըստ որի, կարելի է իրանական գազ բերել եւ դրա դիմաց վճարել էլեկտրաէներգիայով: Այժմ այդ տարբերակի առնչությամբ աշխատանքներ են տարվում, որոնց արդյունքում արված եզրակացության հիման վրա կորոշվեն հետագա անելիքները:

Գազատարի շինարարության սկզբի որեւէ ժամկետ նախարարը չնշեց, ասելով, որ մինչ այդ դեռեւս շատ աշխատանք կա:

Համակարգի ֆինանսական ճեղքվածքները, ըստ Արմեն Մովսիսյանի, 2002 թ.-ին ռեժիմների ճիշտ կարգավորման, գանձման մակարդակի բարձրացման, զերկորուստների նվազեցման միջոցով հաջողվեց նվազեցնել մինչեւ 8 մլրդ դրամի: 2001 թ.-ին այդ թիվը կազմել էր 32 մլրդ դրամ: Նախարարն անհրաժեշտ համարեց նման տեմպերով աշխատանքի շարունակումը, ինչը հնարավորություն կտա առաջիկա տարիներին անցնել շահութաբեր գործունեության:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Նոր սարքավորումներ գերմանական ֆինանսավորմամբ

Սկիզբը էջ 1

Վերականգնումից հետո Քանաքեռ ՀԷԿ-ի արտադրած էլեկտրաէներգիայի տարեկան ծավալը կկազմի 64 մլն կՎտ.ժ: Ընդ որում, ինչպես տեղեկացանք «Սեւան-Հրազդան կասկադի» տնօրեն Սեյս Հակոբյանից, դա բավականին էժան ինքնարժեք՝ 1 կՎտ.ժ 3 դրամ ունեցող էլեկտրաէներգիա է:

Քանաքեռ ՀԷԿ-ի վերաթողարկման կապակցությամբ երեկ տեղի ունեցած հանդիսավոր արարողությանը մասնակցում էր ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը: էներգետիկայի նախարար Արմեն Մովսիսյանի, Հայաստանում Գերմանիայի դեսպան Հանս Վուլֆ Բարթելսի ելույթներից, Արարատյան թեմի առաջնորդական փոխանորդ Նավասարդ եպիսկոպոս Կճոյանի օրհնանքի խոսքից հետո նախագահը մոտեցավ ղեկավարման վահանակին եւ սեղմեց թողարկման կոճակը: Հիդրոագրեգատները սկսեցին աշխատել եւ, ի տարբերություն մյուս տուրբինների, ավելի գործ աղմուկով: Վերջիններս մասնակիորեն նորոգվել են 1993-95 թթ. USAID-ի, Energie pour l'Armenie եւ Aznavour pour l'Armenie կազմակերպությունների ֆինանսավորմամբ: Սակայն ընդհանուր առմամբ Քանաքեռի ՀԷԿ-ի սարքավորումները 65 տարվա հնություն ունեին, դրանք ֆիզիկապես եւ բարոյապես մաշվել էին:

Հարկ է նաեւ մատնանշել Քանաքեռ ՀԷԿ-ի կարեւորությունը Հայաստանի էներգետիկ համակարգի եւ տնտեսության համար ընդհանրապես: Այն, ունենալով կարգավորման ջրամբար, մասնակցում է համակարգի բեռի պիկային մասի ծածկմանը, ապահովում է համակարգի պահուստային հզորության իր մասը, հարակից տարածքների ոռոգմանը, Երեւանի հյուսիսային մասի արտադրական ձեռնարկությունների տեխնիկական ջրամատակարարման միակ, ինչպես նաեւ ճգնաժամային իրավիճակներում (երջափակում, գազամատակարարման դադարեցում, ատոմակայանի կանգնեցում եւ այլն) էներգաարտադրության կարեւոր աղբյուրն է:

«Մեր վարած խաղաղականությունը փոխել է միջազգային հանրության մոտեցումը ԼՂ խնդրին»

Սկիզբը էջ 1

«Թուրքիայի հետ գործնական արդյունք չկա»

Դրական է գնահատականը նաեւ երկկողմ հարաբերությունների առումով: Պրն Օսկանյանը կրկնեց, թե մեր երկիրը շատ է կարեւորում Հայաստան-Վրաստան օղակի ամրությունը, քանզի այդ հարաբերությունները տարածաշրջանային կայունության երաշխիք են: Արտգործնախարարն անցյալ տարում կարեւորեց Թբիլիսիի Խոջիվանքի հայոց պանթեոնի վերանորոգումը, նաեւ 2001-ի վերջում Վրաստանի նախագահի կողմից Սամցխե-Ջավախքի սոցիալ-տնտեսական զարգացմանն ուղղված 2002-2005 ծրագրի ընդունումը: «Հայաստանը պատրաստակամ է իր նպաստը բերելու այդ ծրագրի իրականացմանը»:

Իրանի առումով ՀՀ արտաքին գերատեսչության ղեկավարը խոսեց տնտեսական ծրագրերի մասին: Նրա վստահեցմամբ, շարունակվում են Իրան-Հայաստան գազամուղի կառուցման բանակցությունները: «2003-ին Իրանի ֆինանսավորմամբ կկառուցվի Ագարակ-Շինուհայր 220 կՎտ հզորությամբ էլեկտրահաղորդման գիծը: Օրակարգում է նաեւ Արաքս գետի վրա համատեղ հիդրոէլեկտրակայանի եւ Քաջարան-Մեղրի թունելի կառուցումը: 2003-ին կսկսվեն այդ ծրագրերի նախագծման աշխատանքները»:

Թուրքիայի հետ հարաբերություններում Վ. Օսկանյանը գործնական արդյունք չի գրանցում: «Հույս ունենք, այնուամենայնիվ, որ Թուրքիայի նոր իշխանությունները վճռականություն կցուցաբերեն երկխոսություն ծավալելու համար»:

Ռուսաստանի հետ մեր փոխգործակցության համատեքստում նախարարն առանձնացրեց տնտեսական ոլորտի ձեռքբերումները: «Գույք պարտքի դիմաց» պայմանագիրը ոչ միայն հնարավորություն տվեց մարելու 100 մլն պարտքը, այլեւ Ռուսաստանին առավել ներգրավեց մեր տնտեսության մեջ»: Նորություն է նաեւ Ռոստովում ՀՀ գլխավոր հյուպատոսության բացումը:

ԱՄՆ-ի հետ հարաբերություններում Վ. Օսկանյանը մատնանշեց պաշտպանության ոլորտում համագործակցության ընդլայնումը: Դիվանագետը տեղեկացրեց նաեւ, որ ՀՀ արտաքին քաղաքականության երկարաժամկետ խնդիրն է ՀՀ եւ ԱՄՆ պաշտպանության ... [sic: ԱՄՆ ազատ առեւտրի ռեժիմի ստեղծումը:]

Այնպես որ, ընդհանուր առմամբ կանոնավոր եւ շարունակական բնույթ են կրել մեր երկրի երկկողմ հարաբերություններն այս եւ մյուս երկրների հետ նույնպես: Բարենպաստ է գնահատվում նաեւ մեր փոխգործակցությունը միջազգային կազմակերպությունների հետ: «Թերեւս, շատ բարձր չենք կարող գնահատել ԵԽ-ի հետ կապված մեր աշխատանքը: Մեզ վերջնաժամկետ է ներկայացվել մահապատժի վերացման հարցում: Առհասարակ 2003-ի վերջը նաեւ բոլոր պարտավորությունների առումով է վերջնաժամկետ»:

Ամփոփելով, «Հայաստանը, հակառակ բոլոր մարտահրավերներին, բոլոր ուղղություններով դիվանագիտական առումով բարենպաստ վիճակում է գտնվում»:

ՀԱՄԱՌՈՏ

ՀՀ բարձրագույն պարգեւ Ֆրանսիայի պատգամավորին

Ս. թ. հունվարի 8-ին Ֆրանսիայում ՀՀ դեսպան Է. Նալբանդյանը ՀՀ նախագահի անունից Մխիթար Գոշի շքանշանը հանձնեց Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի պատգամավոր, Իսի լե Մուլինոյի քաղաքապետ եւ նախկին նախարար Անդրե Սանտինիին՝ հայ-ֆրանսիական բարեկամության ամրապնդման գործում ունեցած իր կարեւոր ավանդի համար: Իսի լե Մուլինոյի Արվեստների եւ համագումարների պալատում այս առթիվ կազմակերպված ընդունելությանը ներկա հազարից ավելի հրավիրյալների թվում էին Ֆրանսիայի պաշտպանության նախարար Միշել Ալիո-Մարին, տասնյակ սենատորներ, պատգամավորներ, պրեֆեկտներ, հայ համայնքի ներկայացուցիչներ:

Նովոռոսիյսկում թալանվել է հայկական մշակութային ընկերության գրասենյակը

ՆՈՎՈՌՈՍԻՅՍԿ, 10 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նովոռոսիյսկում թալանվել է քաղաքային հայկական «Լույս» ազգային-մշակութային ընկերության գրասենյակը: Ինչպես հայտնել է «Լույս» ընկերության նախագահ Ալլա Պարզիկյանը, հանցագործները կազմակերպությանը պատկանող շենք են թափանցել հունվարի 9-ի լույս 10-ի գիշերը: Տարվել է «Լույս» ընկերության մոտ 90 հազար ռուբլի գումարի ամբողջ տեխնիկան: Տվյալ փաստի առթիվ հարուցվել է քրեական գործ, կատարվում է քննություն:

Դպրոցական արձակուրդը երկարաձգվում է մինչեւ հունվարի 20-ը

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարար Լեւոն Մկրտչյանի հրամանով, Հայաստանի հանրակրթական դպրոցների ձմեռային արձակուրդը երկարաձգվում է մինչեւ հունվարի 20-ը՝ ի հաշիվ մարտի 24-30-ը նախատեսված գարնանային արձակուրդի:

2002-ին Երեւանում ծնվել է 11.323 երեխա

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Անցած տարվա ընթացքում մայրաքաղաքում ծնվել է 11.323 երեխա, որից 9.414 երեւանցիներ են: Երեւանի քաղաքապետարանի առողջապահության վարչության տվյալներով, այս ցուցանիշը 121-ով ավելի է 2001 թ.-ի համեմատությամբ:

«Զվարթնոցից» չվերթների հետաձգումը պայմանավորված է միայն վատ եղանակով

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 9-10-ին «Զվարթնոց» օդանավակայանից մի շարք չվերթներ (հիմնականում դեպի Ռուսաստանի Դաշնության քաղաքներ) չեն իրականացվել միայն վատ եղանակի պատճառով: Այս մասին հայտնեցին «Հայկական ավիաուղիներ»-ի մամուլի ծառայությունից, հերքելով ռուսական մամուլում հրապարակված այն լուրը, թե «Ռուսավիոնավիգացիային» ունեցած պարտքի պատճառով հունվարի 9-ից ՀԱՈՒ-ին արգելվում է չվերթներ իրականացնել ՌԴ քաղաքներ: Ըստ նույն աղբյուրի, «Ռուսավիոնավիգացիան» ՀԱՈՒ-ին հնարավորություն է տվել չվերթներ իրականացնել մինչեւ հունվարի 20-ը, որից հետո ՀԱՈՒ-ն պարտավորվել է մարել վերջինիս ունեցած պարտքերը:

ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆ

Վճիռն արդեն բողոքարկվել է

Քննությունը կլինի եկող շաբաթ

Ինչպես տեղեկացանք Րաֆֆի Հովհաննիսյանի թեկնածությունն առաջադրած նախաձեռնող խմբի գրասենյակից, երեկ արդեն պրն Հովհաննիսյանը բողոքարկել է Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի դատարանի վճիռը: Վճռով, մասնավորապես, չէր բավարարվել Րաֆֆի Հովհաննիսյանի հայցն ընդդեմ ՀՀ նախագահի այն պահանջով, որ անվավեր ճանաչվեր նախագահի անգործությունը, եւ պրն Հովհաննիսյանին քաղաքացիություն շնորհվեր հետին թվով՝ 1991 թ.-ից:

Բողոքարկման հիման վրա գործի վերաքննիչ քննությունը հավանաբար կլինի հաջորդ շաբաթ:

Հիշեցնենք, որ հունվարի 20-ին կլրանա ԿԸՀ կողմից նախագահի թեկնածուներին գրանցելու ժամկետը: Եվ եթե մինչ այդ Րաֆֆի Հովհաննիսյանն իր քաղաքացիության ժամկետի մասին չներկայացնի նոր տեղեկանք, ապա Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը, համաձայն օրենսդրության, չի գրանցի Րաֆֆի Հովհաննիսյանին որպես նախագահի թեկնածուի:

Ա. Հ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ

Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս. 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am

Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221

Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353

Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483

Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353

Apple Macintosh համակարգային շարուածքը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:

Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

«ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 27»

Մոռացության գիրկն ընկած ոստիկանները

«Հոկտեմբերի 27»-ի գործով դատավարության երեկվա նիստը սկսվեց վկա Խաչիկ Մարտիրոսյանի հարցաքննությամբ: Վերջինս ահաբեկչության օրը հսկել է կանաչ նախարարից նիստերի դահլիճ տանող դռներից մեկը:

Դատարանում, պատասխանելով դատավարության կողմերի հարցերին, վկա Մարտիրոսյանը պնդում էր, որ դեպքից հետո շուրջ 10 րոպե մնացել է կանաչ նախարարում՝ գտնվելով աստիճաններից քիչ ներքեւ տեսել է նախարարում կատարվածը: Եվ չնայած նման պնդմանը, հենց այդ 10 րոպեի ընթացքում կատարվածի մասին հարցերին վկա Խաչիկ Մարտիրոսյանը պատասխանում էր «չեմ տեսել, չեմ հիշում» լակոնիկ տարբերակով: Պարզապես վկա ոստիկանը մեծ ցանկություն ուներ հավաստիացնելու, թե իր պահակետը չի լքել:

Հետագա հարցաքննությունից պարզ դարձավ, որ, վկայի խոսքերով, իր ծառայողական ընկերներից Մարտիրոսյանը չի հարցրել, թե ահաբեկիչներն ինչպես են մտել Ազգային ժողով: Հետաքրքրական էր, որ, ըստ վկայի, եթե նման խոսակցություն էլ եղել է իր եւ ծառայողական ընկերների միջեւ, ինքը չի հիշում:

Օրվա երկրորդ կեսին դատարան էր ներկայացել թվով 7-րդ ոստիկան-վկան Արա Կարախանյանը, որը նույնպես հսկել է կանաչ նախարարից նիստերի դահլիճ տանող դռներից մեկը: Վկան նոր էր սկսել իր ցուցմունքը եւ ըստ էության չէր էլ հասցրել որեւէ նորմալ բան ասել, սկսեց խիստ հուզվել: Այնպես որ, դատավոր Սամվել Ուզունյանը նկատեց. «Դուք ձեզ պահում եք այնպես, ինչպես ամբաստանյալները չեն պահել»: Հավանաբար նախագահողը նկատի ուներ անսովոր հուզմունքը:

Վկա Արա Կարախանյանը, իր իսկ պնդմամբ, վատ էր զգում, ուստի դատավորը թույլ տվեց նստել:

Դատական նիստն ընդմիջվեց, եւ դահլիճ հրավիրվեց հերթապահ բժշկուհին: Վերսկսված նիստի սկզբում բժշկուհին դատարանին հայտնեց, որ թեեւ վկայի վիճակը ծանր չէ եւ հոսպիտալացման կարիք չկա, բայց Արա Կարախանյանն ի վիճակի չէ շարունակելու ցուցմունքը: Ըստ բժշկուհու, վկան պետք է գնար տուն, սրսկվեր եւ պառկեր:

Դատավորի այն հարցին, թե կա՞ն արդյոք խոչընդոտներ, որոնք խանգարում են վկային ցուցմունք տալու, Արա Կարախանյանը բացասաբար պատասխանեց: Իսկ թե ինչով է պայմանավորված իր նման վիճակը, վկան ասաց, որ դա իր հետ պատահել է նաեւ մինչեւ 1997 թ. հոկտեմբերի 27-ը:

Դատավարությունն այդպիսով ընդմիջվեց մինչեւ երկուշաբթի:

Ընդհանուր առմամբ, վերջին ժամանակներս դատարան ներկայացող ոստիկանների ցուցմունքներից ու հարցաքննություններից ակամա անհանգստանում ես նրանց պահպանելու հույսին թողնված ամեն ինչի համար: Եվ եթե ավելացնենք նաեւ, որ ոստիկանների եւ զինվորական պատրաստվածությունը, եւ հաճախակի անկումներով բնութագրելի հիշողությունը նորմատիվային որեւէ քննություն բռնել դժվար կարողանան, ապա մնում է մտահոգվել, թե ովքեր են ներառվում, ընդհանրապես, ոստիկանության շարքերում:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հիդրոօդերեւութաբանները կրկին կանխատեսում են ջերմաստիճանի փոփոխություններ

Սկիզբը՝ էջ 1

Գալիք ձմռանը մատների արանքով նայելուն նպաստեց նաեւ այն հանգամանքը, որ տեղական ինքնակառավարման ընտրություններն անմիջապես ձմռան նախաշեմին էին: Եվ թաղապետներից ոչ ոք համոզված չէր՝ մնալո՞ւ է ինքն իր պաշտոնում, թե՞ ոչ: Ինչեւէ, «Հյուսիս» մասնաճյուղի սպասարկած տարածքում բազմաթիվ շենքեր ջեռուցվում էին ե՛ւ Նոր Նորքում, ե՛ւ Ավանում ու Զեյթունում: Բայց նույնիսկ այս կարեւոր հանգամանքը չփրկեց նրանց: Ի վերջո, անմիջականորեն ջեռուցվում են բնակարանները, ոչ թե շքամուտքերի ու հարկերի միջանցքները, որոնք ոչ դուռ ունեն, ոչ լուսամուտ:

Բազմաբնակարան շենքերի ինժեներական կոմունիկացիաները հիմնականում տեղավորված են միջանցքների պատերի ներսում՝ ընդամենը 5-10 սմ-ով պաշտպանված ցուրտ օդի ազդեցությունից: Միայն այս տարածքի բազմաբնակարան շենքերի 90 տոկոսը դռներ ու պատուհաններ չունի: Ժամանակին դրանք բոլորը հանեցին ու վառեցին այսօր արդեն փորձանքի մեջ հայտնված բնակիչները: Եվ դեկտեմբերի վերջին մեկը մյուսի հետեւից վթարներ արձանագրվեցին 247 շենքերի ջրագծերում ու կոյուղագծերում, սառեցին ու շարքից դուրս եկան նաեւ նոր տեղադրված բազմաթիվ ջրաչափեր:

Արտակարգ իրավիճակը մեղմելուն կոչված օպերատիվ շտաբի խոստման համաձայն, այդ վթարները մինչեւ հունվարի 13-ը կվերացվեն: Քաղաքի նշված համայնքներում մեծ մասամբ արդեն հաջողվել է ավարտել ջրազրկված ու սառած շենքերի վերականգնացումը: Մնացել է ընդամենը 3-4 շենք: Ի դեպ, այս տարածքի 660 բազմաբնակարան ներառված է համատիրությունների մեջ, որոնք պատկանում են այսօրինակ քիչ թե շատ կայացած հասարակությունների թվին: Ընդհանրապես Երեւանում «Ջրմուղ-կոյուղու» հետ պայմանագրեր ունեն ընդամենը 70 համատիրություններ, որոնցից 40-ը հիշյալ համայնքների կառույցներ են: Համատիրություններին վերաբերող կանոնակարգի համաձայն, շենքերն այսօրինակ պատահարներից ապահովագրելը հենց նրանց գործն է: Կիսատ-պռատ վճարումների հույսին մնացած համատիրություններից ծիծաղելի է նման ակնկալիքներ ունենալ: Իսկ ջրմուղի անելիքը, ըստ կարգի, ավարտվում է շենքի մուտքի մոտ: Բնական է, որ ֆինանսական լուրջ միջոցների չտիրապետող համատիրությունների օգնությունը սահմանափակվեց միայն բնակչության հավաքագրումով՝ պոլիէթիլենային թաղանթներով ջերմամեկուսացնելու նկուղներն ու միջանցքները:

Թբիլիսյան խճուղու, Ավանի, Նորքի զանգվածների շատ շենքերում սառել էին նույնիսկ 6-րդ, 7-րդ հարկերի խողովակները: Արձանագրվեցին նաեւ ոչ ստանդարտ իրողություններ: Շատ շենքերում կոյուղագծերը սառել էին միայն մեջտեղի հարկերում, որոնցում փակ բնակարաններ կային: Մասնաճյուղի տնօրենի դիտարկումներով, միայն իրենց սպասարկած տարածքի շենքերում բնակարանների 20 տոկոսը դատարկ է: Եվ այսօր էլ, ամեն պահ նոր պատահարների վտանգն իրական է փակ բնակարանների վերեւի ու ներքեւի հարկերի համար: Այդպիսի օրինակները շատ են հատկապես Նորքի V, VIII, IX զանգվածներում, Ավան-Առինջում: Իսկ այդ տները մտնելու եւ աշխատելու իրավական հիմքեր չկան: Մյուս կողմից, իրավիճակը բարդացնում են ոչ մասնագիտական մոտեցումները: Խողովակները բացելու համար բնակիչներն ինչ միջոցի ասես չեն դիմում՝ երբեմն նաեւ հարվածներ տեղալով կոյուղագծերին ու ջրագծերին, որոնք շատ դեպքերում նոր վթարների պատճառ դարձան: Բացի այդ, գոյության ժամկետները վաղուց սպառած խողովակները հարկ է աստիճանաբար տաքացնել: Սառից տաքին կտրուկ անցումը նոր կորուստների հնարավորություն է ստեղծում: Նման պարագայում եռակցող սարքերի, գազայրիչների երկարատեւ օգտագործումն անթույլատրելի է, բայց արտակարգ իրավիճակում հայտնված մասնագետներն ու բնակիչներն այդպես էլ վարվեցին՝ իրենց լուման ներդնելով խողովակաշարերի հետագա քայքայման մեջ:

Առայժմ հաշվարկներ չկան, թե որքան է 247 շենքերին հասած վնասի չափը: Լոկ հայեցողական դիտարկումներով առավելապես տուժել է Նորքի V զանգվածի շենքերի 20 տոկոսը, որոնք կառուցվել են բաց, բարձրադիր տեղանքում՝ քամու ու ցուրտ հոսանքների անմիջական ազդեցության տակ: Ողբալի վիճակում է հայտնվել հատկապես Գալշոյան 55 հասցեի շենքը: Եռաթեւ այս շենքի առաջին հարկերը, ըստ շինարարական նախագծի, նախատեսված են սպասարկման ծառայությունների համար: Այս տարածքները սեփականաշնորհված են, բայց մեծամասնությունը չի գործում, տարածքները դատարկ են՝ ջարդված պատուհաններով:

Իսկ առայժմ «Ջրմուղ-կոյուղու» «Հյուսիս» մասնաճյուղում ահազանգերը չեն դադարում նաեւ դպրոցներից, հիմնարկ-ձեռնարկություններից, նախագծային ինստիտուտներից, Աբովյանի տուն-թանգարանից:

Ըստ հիդրոօդերեւութաբանների, հունվարի 15-ից նոր ցրտեր են սպասվում: Կրկնվելո՞ւ է արդյոք բազմաչարչար շենքերին այս ձմռանը բաժին ընկած փորձությունը:

«Ազգը» նույնպես առանց ջրի

Հանրապետության 47 շենքը, ուր տեղավորված է **«Ազգի»** խմբագրությունը, արդեն 15-20 օր նույնպես ջրազրկված է: Ընդամենը թեյ կամ սուրճ պատրաստելու նվազագույն հնարավորությունից զրկված են ոչ միայն **«Ազգի»** աշխատակիցները, այլեւ նույն շենքում տեղավորված «Հզոր հայրենիք» կուսակցության «Տերյան» մշակութային կենտրոնը: Շենքի պարետ Վանիկ Թադեւոսյանի հավաստմամբ, իրենք նկուղի սառած ջրագծերը տաքացնելու մի քանի փորձ ձեռնարկել են: Ջուրը «բացվել» է ընդամենը 1-2 օր, հետո նորից կտրվել, իսկ նոր փորձերն անարդյունք են անցել: Հավանաբար, խնդիրն ավելի խոր արմատներ ունի եւ առանց մասնագիտական միջամտության հնարավոր չէ լուծել:

Այդպես էլ մնում ենք ջրազրկված, համբերությամբ սպասելով վթարային ծառայության փրկարարներին:

ԲԱՑԻԿՆԵՐ

Ամանորյա շնորհավորանքներ «Ազգին»

Ամանորյա տրամադրություններն աստիճանաբար խամրում են, կամաց-կամաց տոնականությունն իր տեղը զիջում է սովորական առօրյային: Ձմեռային անսովոր ձնհալը ցեխաջրոտ տրամադրություններ է ստեղծում, մայրաքաղաքն ավելի գորշ է թվում, քան երբեք: Տոնական օրերի շնորհավորանքները շատ կրկնվելուց արդեն դարձել էին ձանձրալի: Հիմա միմյանց բարեմաղթանքներ չենք անում, սպասում ենք տոնի կամ առիթի:

Այնուամենայնիվ, հետտոնական օրերին ամանորյա բացիկների խուրձը գեղեցիկ տրամադրություն է ստեղծում: Հետաքրքրական է՝ ով է մեզ հիշել եւ ինչպես է հիշել: Այս փոքրիկ երկթեւյա գունեղ թղթիկներից յուրաքանչյուրը մի տրամադրություն է հաղորդում: Նրանք ավելի գրավիչ են, երբ միասին են: Ցավոք, գրեթե նույնաբնույթ բովանդակությամբ (ինչպես եւ սպասելի էր)՝ երբեմն ուղարկված հավուր պատշաճի, երբեմն ընդգծված հարգանքով, ու երբեմն էլ սիրով (մի ընթերցողից): Դրանք թերթելիս մտովի փնտրում ես առանձնահատուկը, ճաշակովը: Շատ կարեւոր է, երբ նրանք հասցեական ընտրված են լինում:

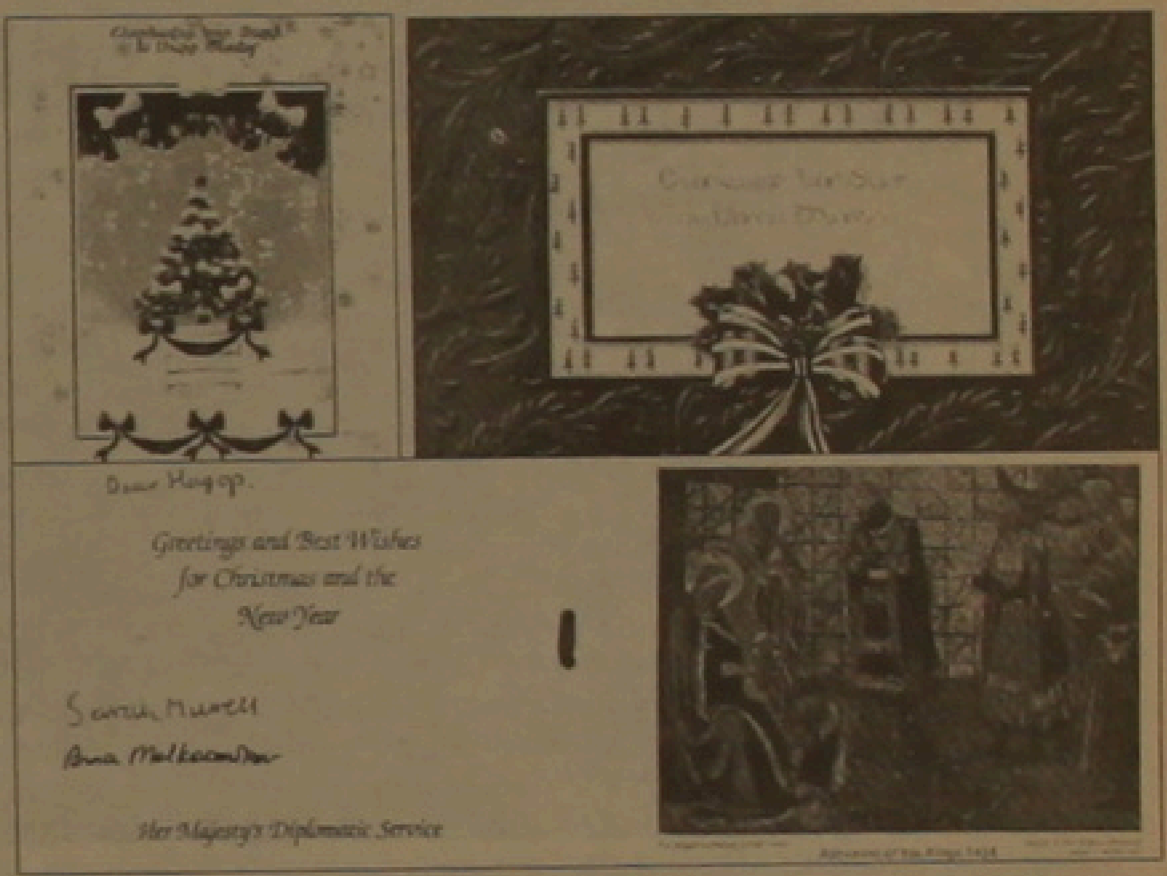

«Ազգ» օրաթերթի խմբագրությանը այս տարի եւս ամանորյա մաղթանքներով բազմաթիվ տոնական շնորհավորանքներ են ուղղել տարբեր կազմակերպություններ, անհատներ, ընթերցողներ: Իրենց լավագույն ցանկություններն են մեզ հղել ՀՀ ԳԱԱ պրեզիդենտ Ֆ. Սարգսյանը, Երեւանի քաղաքապետ Ռ. Նազարյանը, ՀՀ նախագահին առընթեր մարդու իրավունքների հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Հ. Ասրյանը, Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի վարչությունը, ԱԳՆ խոսնակ Ձյունիկ Աղաջանյանը, վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը, ԱԺ փոխնախագահ Գագիկ Ասլանյանը, Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության դեսպանատունը, Մ. Նահանգների դեսպանությունը, Մեծ Բրիտանիայի եւ Իրաքի դեսպանատները, ռազմական ոստիկանության պետ Վլ. Գասպարյանը, «Իրավունք» թերթի խմբագիր Հ. Գալաջյանը, ՀԲԸՄ-ի Հայաստանի ներկայացուցչությունը, Վ. Բրյուսովի անվ. օտար լեզուների երեւանի պետական համալսարանի ռեկտոր Ս. Զոլյանը, «Գրանդ տոբակո», «Կոնվերսբանկը», Հայաստանի ֆոնդային բորսան, «Բրիտիշ էրլայնսը», «Գինդ» տպարանի աշխատակազմը, Արմենոտելը, Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպանությունը, ՀՅԴ-ն, ՀՌԱԿ-ը, Երեւանի «Ջրմուղ-կոյուղու» տնօրեն Ռ. Վոլֆինգը (միակը, որ **«Ազգի»** հետ համագործակցելու ակնկալիքով՝ մաղթելով բարեբեր տարի, լավագույն հրապարակումների համար առանձնացրել է նաեւ լրագրող Արա Մարտիրոսյանի անունը), ընթերցող Վարդուշ Հովհաննիսյանը եւ այլք:

«Ազգը» շնորհավորանքներ է ստացել Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնից, Նավասարդ եպս. Կճոյանից, Հայ ավետարանչական ընկերությունից:

«Ազգ» օրաթերթի խմբագրակազմին արգասաբերություն, տեղեկատվական անաչառություն, լայնախոհություն, բեղուն գրիչ եւ հաջողություններ մաղթող եւ մեզ բարի հիշող բոլոր շնորհավորական ուղերձները շնորհակալությամբ ընդունելով՝ փոխադարձում ենք նույն ջերմությամբ:

«Ազգ» օրաթերթը (ինչպես եւ անցած տարի) 2003 թ. օրացույցներ է ստացել «Converse Bank»-ից, «Կարմիր խաչ» կազմակերպությունից, որոնց համար նույնպես շնորհակալություն ենք հայտնում:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Հայաստանցի 10 բժիշկներ կմեկնեն Փարիզ

Այս տարվա մայիսին 10 հայաստանցի բժիշկներ կմեկնեն Ֆրանսիա: Նրանց հնարավորություն կընձեռվի 6 ամսից մինչեւ մեկուկես տարի աշխատել Փարիզի հիվանդանոցներում: Սակայն մինչ այդ արդեն քննության նախնական երկու փուլերն անցած բուժաշխատողները երեկ եւս քննություն էին հանձնում, այս անգամ ֆրանսիացի մասնագետներին:

Մինչ մրցույթին անցնելը Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպան Անրի Կյունին նշեց, որ սա առողջապահության ոլորտում հայ-ֆրանսիական համագործակցության նոր փուլ է: Հայաստանցի բժիշկներին հնարավորություն է ընձեռվում հաղորդակցվել Ֆրանսիայում կիրառվող բժշկական նորամուծություններին, փորձառություն ձեռք բերել: Անրի Կյունին շեշտեց, որ լավագույն մասնագետների ընտրությունը կատարվում է թափանցիկության պայմաններում, սակայն ընտրությունը բավականին դժվարին համարեց՝ բոլոր մասնակիցներին բնութագրելով որպես փայլուն մասնագետների:

Ֆրանսիացի մասնագետներին քննություն հանձնելուց առաջ 40 մասնակիցներն արդեն իսկ ընտրության նախնական փուլ են անցել: Ինչպես նշեց ՀՀ առողջապահության նախարարության միջազգային կապերի բաժնի պետ Հայկ Գրիգորյանը, նախարարության ստեղծած հանձնաժողովը հանրապետության բոլոր բուժհիմնարկներին հայտ է ներկայացրել, որոնք էլ նշել են թեկնածուների անունները: Ոլորտների ցանկն, ի դեպ, բավականին ընդգրկուն է: Մրցույթին մասնակցելու չափանիշներից են բժիշկների երիտասարդ (մինչեւ 30 տարեկան), լավ մասնագետ լինելը Փարիզից առավել պրոֆեսիոնալ վերադառնալու եւ ստացած փորձառությունը հայաստանյան իրականության մեջ կիրառելու համար: Մրցույթի կարեւոր նախապայման է նաեւ ֆրանսերենի վարժ իմացությունը, ինչը, սակայն, սահմանափակել է հանրապետության մարզերի մասնագետների առավել մասնակցությունը:

Այս ծրագրի ֆինանսավորումը ստացվել է Ֆրանսիայի արտգործնախարարության եւ առողջապահական համակարգից: Բժիշկների Ֆրանսիայում բնակության ծախսերը ստանձնել է Ֆրանսիայի հայ բժիշկների ասոցիացիան:

Փարիզ մեկնող 10 մասնագետների անունները հայտնի կդառնան երկուշաբթի:

Մ. Հ.

Գյուղ

«1982 թ. ապրիլին ինձ զանգեց Իջեւանի կուսշրջկոմի առաջին քարտուղար Ռ. Սուխուդյանը եւ ասաց, որ Կիրանց գյուղին պատկանող դաշտը հարեւան Ակսիփարա գյուղի ադրբեջանցիները վարել են ու կարտոֆիլ ցանել: Ես խորհուրդ տվեցի, որ ինքն էլ նույն ձեւով վարվի, այսինքն կարտոֆիլը վարի ու վարսակ ցանի... Ուստի նա, ոգեւորվելով նաեւ իմ դիրքորոշումից, կարտոֆիլը քանդել ու նորից վարսակ էր ցանել: Դա առիթ դարձավ, որ ադրբեջանական այդ գյուղի՝ Ղազախի շրջանի Ակսիփարայի բնակիչները հեռագրեին Մոսկվա՝ ԽՍՀՄ կենտկոմ եւ բողոքեին, որ իրենք

սյանն իր հուշերում, ժամանակին, հասկանալի պատճառներով, չգրվեցին ոչ հայկական, ոչ ադրբեջանական մամուլում, առավել եւս մոսկովյան թերթերում. չէ՞ որ ազգամիջյան խնդիրների մասին գրելը տաբու էր: Այսօր էլ Հայաստանում շատ-շատերը, անգամ ղարաբաղյան հակամարտությունը լուսաբանող լրագրողների մի մասը, չգիտեն, որ դեռ 1984 թ., Շարժումից չորս տարի առաջ, գրանցվել են հայ-ադրբեջանական բախումներ, ծեծվել է այն ժամանակ ՀԽՍՀ կառավարության նախագահի առաջին տեղակալ Վլ. Մովսիսյանը: Սումգայիթի, Բաքվի, Կիրովաբադի հայկա-

խի կողմից, սակայն Մովսիսյանն առարկում է, ասելով, որ ճիշտը Նոյեմբերյանով գնալն է, քանի որ աղբյուրներն այդ տարածքում են, ճանապարհն ավելի կարճ է: Նոյեմբերյանում փոքր դադար առնելուց հետո, Մովսիսյանն ու Ռասիզադեն «Նիվայով» բարձրանում են Դովեղի անտառները:

«Մեքենան, որի մեջ ես եւ Ռասիզադեն էինք, կանգ առավ աղբյուրի մոտ, որտեղ ադրբեջանցիները եռանդով շարունակում էին շինարարական աշխատանքները: Ավելորդ չէ նշել, որ Ռասիզադեն Իջեւանում ասաց, թե նախօրեին եղել է Քյամառ-

հանեցին, հայերիս առանձնացրին եւ մի քանի կիլոմետր քշելով (բառիս բուն իմաստով) բերեցին Քյամառլու տանող ճանապարհի խաչմերուկը: Եվ այստեղ մեր դեմ դուրս եկան հինգ բեռնատար մեքենաներ, որոնց թափքերում մահակներով, եղաններով, կացիններով զինված մարդիկ էին... Սկսվեց մի խայտառակ իրարանցում, քաշկռտուք, վայնասուն: Մի տարեց կին էլ հագուստները պատառոտեց, կրծքերը դուրս հանեց եւ ղազավաթի մարտահրավեր կոչեց բոլորին՝ քարեր շպրտելով մեզ վրա: Ծեծկռտուքից անմասն չմնացի նաեւ ես՝ տեսնելով լուրջ

«Երեւանում մի քանի օր հիվանդանոցում պառկելուց հետո եկա կենտկոմ եւ Կարեն Սերոբիչին պատմեցի կատարվածի մասին: Չեմ կարող մոռանալ, որ պատմածս լսելուց հետո նա շուռ եկավ եւ անձայն արտասվեց: Ես առաջին անգամ էի նրա աչքերում արցունքներ տեսնում», հիշում է Մովսիսյանը:

Ընդունվում է փաստաթուղթ, որը վերնագրված էր «Հայկական ԽՍՀ եւ Ադրբեջանական ԽՍՀ առանձին հողօգտագործողների միջեւ սահմանների վերականգնման (ճշգրտման) մասին»: Վերականգնվում են հայ-ադրբեջանական սահմանները

«Հայրենադարձ եկեղեցին եւ Թաղիլարի վերջին տունը»

Հողի ճակատագրով մտահոգ Վլադիմիր Մովսիսյանի հուշերը

իրականացնում են կենտկոմի պարենային ծրագիրը եւ կարտոֆիլ են աճեցնում, սակայն հայերը կարտոֆիլը քանդել ու տեղը խոտ են ցանել... ԽՍՀՄ կառավարության նախագահի տեղակալ Զիա Նուրիեւը 1982 թ. ապրիլի 28-ի գրությամբ հանձնարարել էր երկու հանրապետությունների կառավարությունների ղեկավարներին հարցն ուսումնասիրել, քննարկել եւ պատասխանել... Երեւանում եւ Բաքվում, ինչպես նաեւ սահմանամերձ գոտում, 1982 թ. երկրորդ կեսին եւ 1983 թ. ապրիլին մենք մի քանի հանդիպում ունեցանք Ադրբեջանի կառավարության նախագահի տեղակալ Շամիլ Ռասիզադեի հետ՝ իրավիճակից դուրս գալու ելքերի որոնման նպատակով», իր հուշերում գրում է ՀԿԿ կենտկոմի վերջին առաջին քարտուղար Վլադիմիր Մովսիսյանը, որի ծառայությունները Ադրբեջանի զավթած 14.450 հեկտար հայկական տարածքի՝ Հայաստանին վերադարձնելու գործում անժխտելի են: Խոսքը վերաբերում է 80-ական թթ. կեսերին, երբ կար Խորհրդային Միությունը: Դեպքերը, որոնց մասին պատմում է Մովսի-

կան ջարդերի ֆոնին Մովսիսյանի ծեծը կարող է դիտվել սովորական, բայց հիշենք, որ 1984 թ. Խորհրդային Միությունը ծաղկման շրջանում էր, եւ շատ քչերը կարող էին կանխատեսել հզոր կայսրության անկումը:

«Պարզվեց, որ սահմանային լուրջ վեճեր կան նաեւ Նոյեմբերյանում: Կուսշրջկոմի առաջին քարտուղար Ս. Պետրոսյանն ահազանգեց, որ Դովեղ գյուղի անտառների չորս աղբյուրներից ադրբեջանցիները ջուր տանելու նպատակով ջրատար են կառուցել: 1984 թ. հոկտեմբերի 22-ին Մոսկվայից զանգեց Կարեն Դեմիրճյանը եւ ասաց, որ հանդիպել է Ադրբեջանի կոմկուսի կենտկոմի քարտուղար Ք. Բաղիրովի հետ եւ պայմանավորվածություն ձեռք բերել, որպեսզի Դովեղի անտառից Քյամառլու գյուղ տարվող ջրատարի հարցը տեղում ուսումնասիրվի: Նույն օրը զանգեցի Բաքու՝ Ռասիզադեին, եւ պայմանավորվեցինք հանդիպել հոկտեմբերի 24-ին Իջեւանի սահմանում», գրում է Մովսիսյանը:

Ռասիզադեն առաջարկում է, որ Քյամառլու եւ Դովեղ գնան Ղազա-

լու գյուղում, որտեղ վիճակը շատ ծանր է, գյուղը լարված է, եւ կարող են տհաճ հետեւանքներ լինել: Հետագայում պարզվեց, որ հենց ինքն էր գնացել, գրգռել մարդկանց եւ տեղեկացրել, որ հաջորդ օրն աղբյուրի մոտ հանդիպում է լինելու: Այլապես քյամառլուցիները չէին կարող իմանալ ոչ մեր գալստյան եւ ոչ էլ հանդիպման վայրի մասին: Եվ երբ մենք աղբյուրից բարձրացանք անտառի բացատը, չորս կողմից մի հսկայական ոհմակ, զինված մահակներով, հարձակվեց մեզ վրա: Մեքենան գլխիվայր շուռ տվեցին, ապա նորից կանգնեցրին անիվների վրա եւ մեզ դուրս քաշեցին: Առաջինը մի թեթեւ հարված հասցրեցին Ռասիզադեին, թե՝ դու եկել ես մեր հողերն ուրիշներին տալու, եւ երբ մեկը փորձեց ինձ հարվածել, փայտը խլեցի նրա ձեռքից եւ վերադարձնելով ասացի, որ իրեն մարդավարի պահի, ոչ թե թուրքի նման: Ըստ երեւույթին, այդ պահվածքը նրանց փոքր-ինչ սթափեցրեց, եւ մենք նորից նստեցինք մեքենան: Սակայն նրանք նորից շրջեցին մեքենան: Այնուհետեւ մեզ դուրս

մարմնական վնասվածքներ: Ապա բռնի ուժով մեզ նստեցրին բեռնատար մեքենաների խցիկներում եւ բաց պատուհաններից քարերի, մահակների ու բռունցքների հարվածների տակ, գազազած, պատուասների ոռնոցով ու աղաղակով, բերեցին Քյամառլու: Տարան ակումբ, բարձրացրին բեմ եւ հայտարարեցին, որ մեզ այստեղից բաց չեն թողնի՝ մինչեւ փաստաթուղթ չստորագրենք, որ այդ հողերն ադրբեջանական են: Սեղանին դրեցին թուղթ ու գրիչ եւ կացին, ասելով, որ եթե չստորագրեմ, վիզս կտրելու են: Իրենց լեզվով ասացի, որ իրենցից չեմ վախենում եւ չեմ ստորագրելու», գրում է Վլադիմիր Մովսիսյանը:

Քյամառլուում խուժանին հնարավոր է լինում հանդարտեցնել: Դովեղ չհասած Մովսիսյանին եւ մյուս պատասխանատուներին հանդիպում է գյուղի բնակիչների մի մեծ խումբ՝ զինված հրացաններով, փայտերով, բենզինի տարողություններով: Գյուղացիները շտապում էին վրեժ լուծել, քանի որ լսել էին, թե Մովսիսյանին Քյամառլուում սպանում են:

Նոյեմբերյանից մինչեւ Մեղրի, Հայաստանին են անցնում Սիսիանի ամառային արոտավայրերից մինչ այդ ադրբեջանական կողմին վերագրված տարածքները, Դովեղի 1850 հա հազվագյուտ ծառատեսակներով անտառները, Շամշադինի շրջանի Թաղիլար գյուղի տարածքը, 7-րդ դարի Ոսկեպարի եկեղեցին, այլ տարածքներ, ընդհանուր առմամբ 14.450 հա:

«Փաստորեն, 20-ական թթ. սկսած առաջին անգամ հնարավոր եղավ ազգամիջյան խնդիրը լուծել Հայաստանի օգտին, այն պայմաններում, երբ երկու հանրապետությունները լինելով ընդհանուր պետության մեջ՝ վերեւից դիտվում էին այդ ընդհանրությունների պրիզմայով: Եվ ամենակարեւորը՝ դա հեռավոր ուրվականն էր արդեն գծագրվող Սումգայիթի, Բաքվի եւ ղարաբաղյան իրադարձությունների: Ի զուր չէին շատերը գտնում, որ ղարաբաղյան շարժումը հենց Նոյեմբերյանից է սկսել», գրում է Վլադիմիր Մովսիսյանը:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

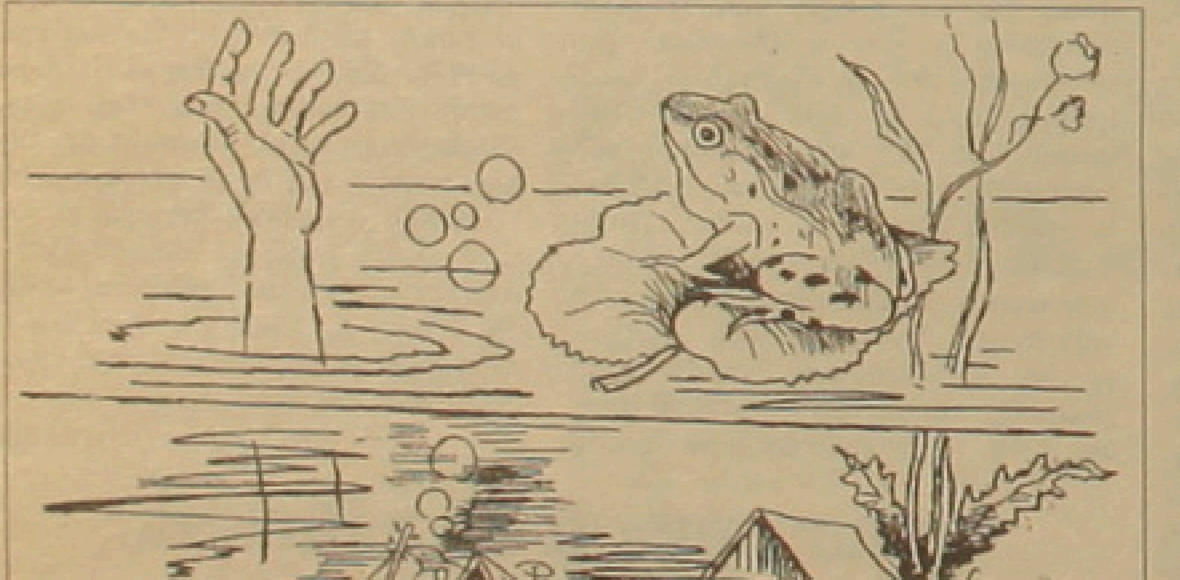

Վահանը՝ անթափանց մշուշում

Վահանցի Պարգեւի տունը «կռիվ» էր ընկել. հացի կռիվ: Կարտոֆիլի դաշտերը մշակել էր պետք, իսկ Պարգեւենց տանը վիճում էին, թե ով պետք է «հանդ» գնա եւ հատկապես երբ: Ու կլոր տարին «ճպուռն ու մըրջյունի» պես: Հետո, երբ ցրտերն ընկնում են, սկսում են փայտ ու... հաց գտնելու «կռիվ» տալ, իրենք իրենց հետ, ողջ գյուղի հետ: Վահանում արդեն սովորել են ու աչք են փակում ցրտերից դրդված մանր-մունր գողությունների վրա:

Այս Նոր տարվա գիշերը Պարգեւենց տնեցիք դիմակավորված տնետուն էին ընկել, իբր ընդունված ավանդույթի համաձայն մարդկանցից որպես նվեր միրգ, քաղցրավենիք ստանալու պատրվակով: Իրականում այդ նույն գիշերը Պարգեւենց շատ համեստ սեղանը բաղկացած էր ընդամենը հավաքված այդ ուտեստներից:

Պարգեւի տղաներից մեկը Ռուսաստանում արտագնա աշխատանքի է: Իբր: Դրանից ոչ նրանց սոցիալական վիճակն է փոխվում, ոչ էլ կարտոֆիլի դաշտերից պատասուկն է պակասում: Գյուղապետարանն ամեն առիթով Պարգեւի եւ գյուղի նման մի

քանի այլ ընտանիքներին առաջինն էր ստացված օգնություններից բաժին հանում: Գյուղացիների օգնության մասին անգամ ավելորդ է խոսել:

Վահանում հարստությունը գոմերի տարողության մեջ է չափվում. ինչքան անասուն ունես, այնքան հարուստ ես. Թումանյանի «Գիքորի» նման: Հիշո՞ւմ եք. «Գիքոր ջան, ծաղիկ կովը սատկեց...»: Եվ դրանով ասվում է ամեն ինչ: Անցյալ աշնանն Ապրեսյան Ապրեսենց կովերից մեկն էր «պարանով» ընկել, ու հազիվ հասցրին սատկելուց փրկել: Մորթեցին... Գյուղացիներն արագ իրար միջեւ բաժան-բաժան արին միսը, որ չփչանա, ու խոստացան կարտոֆիլի բերքահավաքից հետո դրանով վճարել մսի գինը: Ապրեսենք երեք եղբայրներ են, իրենց մոր հետ: Մի քանի տարի առաջ կորցրին հորը: Ու հիմա տան ամբողջ հոգսն ընկած է երեք եղբայրների վրա. Ապրեսի, Հայկի, Վարդանի: Նրանցից միայն Հայկն է աշխատում հարակից զորամասում որպես հնոցապան ու ստանում է... 10 հազար դրամ աշխատավարձ: Նրանցից ոչ մեկն էլ դեռ չի ամուսնացել: Ասում են՝ մեզ

չենք կարողանում պահել, ընտանիք ո՞նց պահենք:

Ի դեպ, երեք եղբայրները միակ այդպես մտածողները չեն: Ամիսներ առաջ երկու ընկերներ՝ Լեւոնը եւ Գագիկը մեկնեցին Ռուսաստան: Իրենք էլ չգիտեին՝ ինչու են մեկնում ու ինչ են անելու: Մինչ այդ Ղուկասյան (գյուղում Իրիցանց են ասում) Հրանտի երրորդ՝ վերջին որդին էր մեկնել Ռուսաստան. եղբոր մոտ Մոսկվայում մեքենաներ են վերանորոգում:

Գյուղից կամաց-կամաց տարեկիցներին կանչում են, արհեստ սովորեցնում, որ հետո Մոսկվայում իրենք իրենց գլուխը պահեն: Իրիցանց Հրանտն ու կինը Վահանում հիմա մենակ են մնացել: Տղաներն ասում են՝ մի քիչ գործները լավանա, նրանց էլ ենք տանելու: Եվ ծնողներն սպասում են:

Սակայն գյուղում Հրանտի տղաներին նաեւ նախանձում են. ասում են՝ թեկուզ տնից-տեղից հեռու, բայց գործ ունեն, իսկ իրե՞նք: Իրենք էլ ունեն. գարնանից մինչեւ խոր աշուն հանդերից սկսում են, հանդերով վերջացնում, ձմռանն սկսում են գոմից, վերջացնում գոմով: Վահանում ձմռանը խոսելու ընդամենը մեկ թեմա կա՝ գոմը: Ամեն քայլափոխի նույն խոսակցություններն են. կովը կծնի փետրվարին, խոտը քիչ է, հազիվ մինչեւ գարուն «հանի», մսացուին բտում եմ, որ գարնան բերան ծախեմ... ու այսպես առավոտից մինչեւ իրիկուն:

Տղամարդիկ ազատ ժամանակն սպանում են օղու շշերում: Իրենք իրենց վրա ծիծաղում են, թե Քյավառի անունն է դուրս եկել, Վահանն աշխարհն ուտում է: Կանայք... սերիալ են նայում, իհարկե, եթե բախտները բերում է, ու հեռուստացույցն անակնկալներ չի մատուցում: Եվ երբ հերթական սերիալն ավարտվում է,

կանանց առօրյան դառնում է սպասումների տանջալից օրերի շարան: Վերջերս սերիալներից մեկի հերթական սերիայի ժամանակ տարեց մի կնոջ ճնշումն էր բարձրացել:

Այդ կինը շատ անկեղծորեն սերիալներից մեկի հերոսի մասին ասաց. «էդ տղին իմ սեփական որդու պես եմ սիրում...»:

Վահանում քաղաքականությունը գործ չունի: Ամեն ինչ որոշվում է ազգության պատկանելությամբ: Այս էլ երկրորդ ընտրություններն են, որ արդյունքում գյուղապետ է ընտրվել Ապրեսյաններից, եւ միայն այն պատճառով, որ Ապրեսյանները գյուղում ամենամեծ ազգությունն են ու զարմանալի համախմբվածություն են դրսեւորում: Բայց «քաղաքական» ահաբեկչությունն այս փոքրիկ գյուղում էլ իր գործն անում է: Վերջերս նորընտիր գյուղապետի՝ Ապրեսյան Վանուշի 10 կովերն էին թունավորել, սպանել. հարստությանն էին դիպել: Վահանում այդ «ոճրագործությունը» թշնամություն են համարում:

Բայց դե գյուղապետը չի ընկճվում: Միջազգային կազմակերպությունների ջանքերով բարեկարգ արարողությունների դահլիճի վերածված խանութում, որը գյուղացիների մոտ մնացել է որպես «Ներքին խանութ», գյուղապետարանի օժանդակությամբ ամանորյա միջոցառումներ էին կազմակերպվել, ու ողջ գյուղի երիտասարդությունն այդ երկու օրերի ընթացքում մի պահ դուրս էր ընկել միօրինակ պտտվող կարուսելից: Նրանցից մի քանիսն անգամ ցրտից հիվանդացել էին, բայց եղածի համար չէին զղջում:

Ի տարբերություն նրանց, գյուղի մանուկները սահնակներից ու դահուկներից չեն հրաժարվում: Նրանց սահնակներին ու դահուկներին նայելիս կարելի է կարծել, թե աշխարհում ոչ մի ձեռնարկություն այդ առարկաներից չի արտադրում: Ինքնաշեն այդ սահնակները հաճախ այնքան ծանր են լինում, որ խեղճ երեխաներն իրենց սահելուց միայն... դրանք քաշքշելն են հիշում: Իսկ դահուկնե՞րը: Դուք տեսե՞լ եք ինքնաշեն դահուկներ, էլ չենք խոսում դրանցով սահելու մասին:

Հիմա ձմեռային արձակուրդ է: Մի քանի օրից դասերը կսկսվեն: Գյուղի միակ դպրոցի տնօրեն Զուլիետա Դալլաքյանի խոսքերով, 217 աշակերտ ունի դպրոցը, բայց չունի անհրաժեշտ որակավորման ուսուցիչներ: Վերջիններից շատերը, ի տարբերություն հարակից այլ գյուղերի, բարձրագույնավարտ են, բայց ոչ համապատասխան մասնագիտության: Վահանի դպրոցը գոյատեւում է բացառապես նվիրյալների՝ տնօրեն Զուլիետա Դալլաքյանի, հայոց լեզվի եւ գրականության ուսուցչուհի Ռիտա Աբրահամյանի, ռուսաց լեզվի ուսուցչուհի տիկին Թամարայի եւ մյուսների շնորհիվ: Նրանց ոչ ոք ուսուցչի օրերին նվերներ չի տալիս, առավել եւս ոչ ոք նրանց չի մեծարում: «Վերջին զանգ»-երին ու այլեւայլ առիթներով ոսկեղեն ու թանկարժեք նվերներ չեն նվիրում, իսկ Ռիտա Աբրահամյանը պարզապես միշտ կրկնում է. «Ուսուցիչը կոչում է, ոչ թե մասնագիտություն»: Տնօրենը հիմա փորձում է հովանավորներ գտնել դպրոցը վերանորոգելու համար: Ջանքերն առայժմ արդյունք չեն տալիս:

Ճամբարակ տանող ճանապարհի ամենաբարձր կետից առաջինը Վահանն է երեւում: Պարզկա օրերին գյուղը լուսաբացը դիմավորում է անթափանց մշուշի մեջ: Երեւի դա է պատճառը, որ Գեղարքունիքի մարզի այդ փոքրիկ գյուղն այդպես էլ մնում է աննկատ...

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

«Ազգը» նախավերջին համարում «Թուրքերն ու ադրբեջանցիները եղբայրներ են, սակայն ռազմավարական շահերն ավելի կարեւոր են» խորագրով անդրադարձավ Թուրքիայում իշխող «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի Բաքու կատարած այցին: Հունվարի 8-ին Էրդողանը Բաքվից ուղեւորվեց Թուրքմենստան, հանդիպեց երկրի բարձրագույն ղեկավարությանը, գլխավորապես կենտրոնանալով առեւտրա-տնտեսական կապերի զարգացման վրա, իսկ դեկտեմբերի 10-ին շարժվեց Ղազախստան:

Այլ կերպ, Էրդողանի պարագայում մենք գործ ունենք ոչ թե այցելության, այլ թուրքալեզու հանրապետություններ կատարված շրջագայության հետ: հերքում է Յաքըշի հայտարարության իսկությունը: Թեեւ թուրքական իշխանությունները դրան չեն արձագանքում, բայց եւ այնպես ակնհայտ է դառնում երկու երկրների միջեւ լարվածության առաջացումը: Դա չէր կարող չանդրադառնալ Էրդողանի այցի՝ առավել եւս Ադրբեջանի ղեկավարների հետ հանդիպումների վրա:

Էրդողանը Բաքվի օդանավակայանում հայտարարում է, որ Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրի կարգավորման հարցում Թուրքիան աջակցում է Ադրբեջանի եւ Հայաստանի ղեկավարների երկկողմ հանդիպումներին, ինչպես նաեւ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի ջանքերին: Նա այս խոսքերը կրկնում է նաեւ Ալիեւի հետ առանձնազրույցից հետո: Այլ կերպ՝ Էրդողանի պետքերը կմնան անցյալում: Ակնարկն Ադրբեջանում կատարված պետական հեղաշրջման փորձի մասին է: Ակնհայտ է, որ ակնարկում են այն դեպքում, երբ դիմացինն ուղղակիորեն մեղադրում է զրուցակցին:

Թե ի՞նչն է դրդել Ալիեւին շուրջ 8 տարվա վաղեմության այդ փորձի մեջ Թուրքիային մեղադրել, չգիտենք: Պարզապես հայտնի է, որ Ալեքսերովի հետ հանդիպմանն Էրդողանը կոչով դիմել է Միլլի մեջլիսին եւ զգոնություն է պահանջել Թուրքիայի ազգային անվտանգությանն առնչվող այնպիսի հարցում, ինչպիսին PKK-ի ահաբեկիչների մշակութային միջոցառումներ ծավալելու հողի տակ Ադրբեջանում գործունեությունն է: Էրդողանի կոչը «Զաման» թերթի վկայությամբ նախազգուշական է: Նա երկրորդ

Թուրքիան տարաձայնություններ ունի Ադրբեջանի հետ

Ղրանց ողոշակիացումը պայմանավորված է նրա հայկական քաղաքականության ճշգրտումով

Հասկանալի է, որ Էրդողանը դա նախաձեռնել է Մոսկվա կատարած այցից հետո, եւ նրա շրջագայությունը չի ներառել Ուզբեկստանը եւ Ղրղզստանը, որոնցում ԱՄՆ-ն արդեն ռազմական ներկայություն է ապահովել: Քանի որ նա դեկտեմբերի 11-ին վերադարձել է Անկարա, որտեղից դեկտեմբերի 13-ին ուղեւորվի Պեկին, ուստի նրա այցը տվյալ թուրքալեզու հանրապետություններ չի նախատեսվում:

Հասկանալի պետք է համարել նաեւ այն, որ Էրդողանն Ադրբեջանի, Թուրքմենստանի եւ Ղազախստանի ղեկավարությունների հետ հանդիպումներում առաջնահերթությունը տվել է ոչ այնքան քաղաքական, որքան տնտեսական կապերի ամրապնդման խնդիրներին: Թերեւս այդ առումով պատահական չէ նրա գլխավորած 200 հոգանոց պատվիրակության կազմում 150 գործարարի ներկայությունը:

Թուրքմենստանն ու Ղազախստանը հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորմանը խոչընդոտելու որեւէ խնդիր չունեն: Մինչդեռ Ադրբեջանն այդ հարաբերությունների նկատմամբ հիվանդագին մոտեցում է դրսեւորում, իսկ թուրքական նորընտիր իշխանությունները, ի տարբերություն նախորդների, դրանց կարգավորման պատրաստակամությամբ դրական ազդանշաններ են հաղորդում Հայաստանին: Ադրբեջանցիները հավասարակշռությունից դուրս են գալիս, երբ Թուրքիայի արտգործնախարար Յաշար Յաքըշը հայտարարում է. «Մենք զարգացնելու ենք մեր հարաբերությունները Ռուսաստանի, Իրանի եւ Հայաստանի հետ: Ինչ խոսք, հաշվի ենք առնելու Ադրբեջանի մտահոգությունները հայ-թուրքական համագործակցության առումով: Սակայն, եթե մեր տնտեսական շահերը պահանջեն հարաբերություններ հաստատել Հայաստանի հետ, մենք դա կանենք»:

Ադրբեջանի արտգործնախարարությունն առանց որեւէ հիմնավորման նը նախընտրում է զերծ մնալ հակահայկական հայտարարությունից:

Ինչ վերաբերում է Ադրբեջանի խորհրդարանի նախագահ Մուրթուզ Ալեքսերովի հետ նրա հանդիպմանը, որի ընթացքում թեեւ նա հայտարարել է, որ «Թուրքիան ոչ մի մտադրություն չունի դիվանագիտական կամ տնտեսական հարաբերություններ հաստատել Հայաստանի հետ, քանի դեռ չեն ազատագրվել Ադրբեջանի բռնազավթված տարածքները՝ Լեռնային Ղարաբաղը ներառյալ», պահանջելով երեւանից հարգել Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունն ու հրաժարվել Ցեղասպանության «անհիմն» պնդումներից, այնուամենայնիվ ընդգծել է. «Թուրքիայի, Հայաստանի եւ Ադրբեջանի արտգործնախարարների մասնակցությամբ իրականացվող եռակողմ բանակցությունները վերսկսելու» թուրքական իշխանությունների պատրաստակամությունը: Սա սովորական ընդգծում չէ, այլ Հայաստանին գրավյալ տարածքներից հեռացնելու համար Թուրքիայից աջակցություն խնդրող Ալեքսերովի յուրատեսակ պատասխանը նաեւ:

Այս պատասխանը հիմք է տալիս ենթադրելու, որ Էրդողանը Բաքվում հարաբերությունների կարգավորման համար Հայաստանին նախապայմաններ առաջադրելիս ոչ այնքան առաջնորդվում է դրանց կատարման ակնկալիքով, որքան ներքին օգտագործման համար նյութ է տրամադրում Ադրբեջանի ղեկավարներին, որտեղից հնարավոր լինի հաղթահարել այցի նախօրյակին երկու երկրների միջեւ առաջացած լարվածությունը եւ ստեղծել առկա տարաձայնությունների հաղթահարման անհրաժեշտ նախադրյալները:

Որո՞նք են այդ տարաձայնությունները: Դրանց մասին որոշակի պատկերացում են տալիս Էրդողանի հանդիպումներն Ալիեւի եւ Ալեքսերովի հետ: Առաջին հանդիպմանն Էրդողանը հույս է հայտնում, որ 1995 թ. զգուշացումն արել է Բաքու-Թբիլիսի-Էրզրում գազատարի առնչությամբ եւ պահանջել է Միլլի մեջլիսից մինչեւ 2003 թ. փետրվարը հաստատել դրա կառուցման նախագիծը՝ ընդծելով, որ հակառակ դեպքում կառուցումը ստառնալիքի տակ է դրվելու:

Նման նախազգուշացումները պատահական չեն արվում, ոչ էլ պատահաբար դիմացինին մեղադրում են: Ուրեմն, երկու երկրների միջեւ առկա են նաեւ Հայաստանով ամենեւին չպայմանավորված տարաձայնություններ: Թվում է, թե թուրքական նորընտիր իշխանությունների հայկական քաղաքականության հստակեցումը որոշակիություն կհաղորդի այդ տարաձայնություններին: Այսպիսով Հայաստանը կդադարի դրանց արտահայտման միջոցը դառնալ, իսկ դա Ադրբեջանից անկախ քաղաքականություն վարելու հնարավորություն կտա թուրքական նորընտիր իշխանություններին, միայն թե վերջիններս հետամուտ լինեն արտգործնախարար Յաքըշի հայտարարությանը:

Այլապես, Թուրքիայի հայկական քաղաքականության հետ, որ հանգեցրել է նրա անդրկովկասյան քաղաքականության ձախողմանը, կձախողվի նաեւ ադրբեջանական քաղաքականությունը: Ի վերջո, ԱՄՆ-ի հակիրաքյան պատերազմն ուժերի հավասարակշռության լուրջ փոփոխություններ է ենթադրում տարածաշրջանում: Դա ամենայն հավանականությամբ հանգեցնելու է տարածաշրջանային պետությունների տեղի եւ դերի փոփոխությանը: Չի բացառվում, որ այդ փոփոխությունը դրականորեն անդրադառնա Հայաստանի վրա: Համենայն դեպս, ԱՄՆ-ում հնչող վերջին հայտարարությունները ոճով բավականին հայանպաստ են եւ ամենեւին չեն բխում թուրք-ադրբեջանական տարաձայնություններն ուղղակիորեն Հայաստանով պայմանավորելու համապատասխան նկրտումներից:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Արաբները զանգվածաբար բոյկոտում են ամերիկյան ապրանքները

Արաբական երկրներում վերջին երկու տարիներին հետզհետե ուժեղանում է ամերիկյան լայն սպառման ապրանքների բոյկոտումը: Արաբներն այդ ձեւով բողոքում են Իսրայելին ամեն ինչում աջակցելու ԱՄՆ-ի քաղաքականության դեմ: Ուրբաթ օրերը մզկիթներում քարոզելիս մոլլաներն անիծում են ամերիկյան հանրահայտ որոշ ապրանքատեսակներ, փողոցներում տարածվում են հակաամերիկյան թռուցիկներ, նույնիսկ ինտերնետը բոյկոտելու կոչեր են հնչում: Շատ տեղերում «Կոկա կոլային» փոխարինել է արաբական «Զեմզեմ կոլան»:

Լոնդոնի «Գարդիան» թերթի տվյալներով, ամերիկյան որոշ ընկերությունների արտադրանքի սպառումն արաբական երկրներում կրճատվել է 25-40 տոկոսով: Արշավ է ծավալվել «Մակդոնալդսի», «Քինգ բուրգերի», «Թայդ», «Արիել» լվացքի փոշիների, «Փամփերս» տակաշորերի, «Կոկա կոլայի» եւ «Պեպսիի», «Մալբորո» գլանակների, «Հաբբրո» խաղալիքների, «Օրեալ», «Ջոնսոն ընդ Ջոնսոն», «Թիմբեռլենդ», «Սթարբաքս», «Հայնց» ֆիրմաների դեմ:

Հորդանանում «Մակդոնալդսի» վեց բաժանմունքներից երկուսը փակվել են հաճախորդների բացակայության պատճառով, իսկ Օմանի մայրաքաղաք Մասկատում ֆիրմայի առեւտուրը նվազել է 65 տոկոսով:

Արաբ գիտնականները եւ կրոնական առաջնորդներն իրենց հերթին հրահրում են բոյկոտմանն ուղղված գործողությունները: Սաուդյան Արաբիայում քարոզիչ շեյխ Օմար բեն Սահիդ ալ Բաղնան նույնիսկ հայտարարել է, որ բոյկոտումը ծեռնտու է բարգավաճության տնտեսությանը:

Բեյրութում ուսանողները բողոքի ցույց են անցկացրել «Սթարբաքսի» 4 խանութների մոտ եւ տարածել թռուցիկներ, մերկացնելով այդ ֆիրմայի ղեկավարներից մեկի իսրայելամետ տրամադրությունները:

Մարոկկոյում «Էկոնոմիստ» եւ «Ասսաբահ» թերթերն արշավ են ծավալել ամերիկյան դոլարի դեմ, երկրի բնակիչներին հորդորելով ֆինանսական գործառնություններ կատարելիս օգտագործել եվրո:

«Եգիպտոսի բժիշկների սինդիկատ» կազմակերպությունը բժիշկների ընդունարաններ եւ դեղատներ է ուղարկել ԱՄՆ-ում թողարկվող այն դեղամիջոցների ցանկը, որոնք արաբական կամ եվրոպական նմանակներ ունեն: Կահիրեի համալսարանի ուսանողները հրկիզել են Kentucky Fried Chicken ֆիրմայի մասնաճյուղերից մեկը:

Բոյկոտն առայժմ իրականացնում են անհատները, ինչպես նաեւ քաղաքացիական եւ ուսանողական որոշ խմբավորումներ: Սակայն Սիրիայում, որտեղ արշավն առավել ակտիվ ու համակարգված է, այն արդեն պաշտոնապես ստացել է կառավարության հավանությունը:

Գ. Ռ.

ՀՐԱԺԵՇՏ

Բրիտանիայի դեսպան Թիմոթի Ջոնսի հրաժեշտի խոսքը

Դեկտեմբերի 11-ին մեկնելով Հայաստանից, Մեծ Բրիտանիայի դեսպան Թիմոթի Ջոնսը հետեւյալ ողջույնի խոսքն է հղել հայ ժողովրդին.

«Երեք տարին շատ կարճ ժամանակ է թվում, բայց երբ մտածում եմ, թե ինչ է արվել այդ տարիների ընթացքում, որ ես այստեղ եմ եղել, գիտակցում եմ, որ այնքան էլ կարճ ժամանակ չէ. Բրիտանական խորհուրդն է ժամանել Հայաստան, միջազգային զարգացման բաժինն զգալի ծրագրեր է սկսել իրականացնել, դեսպանատունն է մեծացել, եւ մենք հյուրընկալել ենք Հայաստանում Բրիտանիայի առաջին արքայական ներկայացուցիչներին:

Քրիստինն ու ես միշտ հիշելու ենք Հայաստանը որպես այն վայրը, որտեղ մենք միասին սկսել ենք մեր ամուսնական կյանքը: Ցանկացած երկրի պատմության եւ բնության մասին կարելի է տեղեկանալ գրքերից, բայց մարդիկ են, որ իրական կյանքի փորձառությունն են փոխանցում ուրիշներին, եւ մենք ուրախ ենք, որ այստեղ ապրելու տարիներին շատ հետաքրքիր մարդկանց ենք ճանաչել, մարդիկ, որոնք այստեղ են ծնվել, հայեր սփյուռքից, որոնք վերադարձել են կամ այցելության նպատակով ժամանել, օտարներ, որոնք ժամանակավոր կամ մշտապես են եկել: Ուր էլ գնանք սրանից հետո, հայերի անպայման հանդիպելու ենք:

Ցավում եմ, որ չէք տեսել նոր դեսպանատան ներքին հարդարանքը: Վստահ եմ՝ տպավորվելու էք, երբ տեսնեք: Ցավում եմ նաեւ, որ իմ պաշտոնավարության ժամանակ չկարողացանք տեղափոխվել նոր շենք: Բայց ինչ-որ բան կիսատ թողնելն էլ առիթ է, որ հետագայում եւս հետաքրքրվեմ, թե ինչ է կատարվում այս երկրում: Լավագույն ցանկություններ ենք մաղթում Նոր տարվա եւ Սբ. Ծննդյան առթիվ»:

Ներկայումս գործերի հավատարմատար է նշանակված Ռոյ Ուիլսոնը: Նոր դեսպանը՝ Թորդա Աբոթ-Վաթը, Հայաստան է ժամանելու հունվարի 14-ին:

ԿԺԴՀ-ն դուրս եկավ միջուկային զենքը չտարածելու պայմանագրից

ԿԺԴՀ-ԱՄՆ հակամարտության խորացմանն ուղղված հերթական քայլը դարձավ միջուկային զենքը չտարածելու պայմանագրից դուրս գալու Հյուսիսային Կորեայի որոշումը: Երեկ այդ քայլին դիմելով՝ կորեացիները KCNA պաշտոնական լրատվական գործակալության միջոցով հայտարարություն տարածեցին, երբ Նյու Մեքսիկոյի նահանգում ԱՄՆ էներգետիկայի նախկին նախարար Բիլ Ռիչարդսոնը բանակցում էր ԿԺԴՀ երկու ներկայացուցիչների հետ:

KCNA-ի հայտարարությունը բավական երկիմաստ է: Ֆրանսպրեսը նշում է, որ այնտեղ հյուսիսկորեացիները մի կողմից Վաշինգտոնին մեղադրում են ԿԺԴՀ վարչակարգը տապալելու փորձերի մեջ, մյուս կողմից դուռը բաց են թողնում ԿԺԴՀ միջուկային ծրագրի «առանձին ստուգումների» համար: Հյուսիսկորեացիները պայմանագրից դուրս գալը եւ Ատոմային էներգետիկայի միջազգային գործակալության (ԱԷՄԳ) հետ այսուհետեւ չհամագործակցելու իրենց ցանկությունը պատճառաբանում են ազգային անվտանգության նկատառումներով:

Պեկինում աշխատող հյուսիսկորեացի դիվանագետներից մեկին վկայակոչելով՝ հարավկորեական YTN հեռուստաալիքը նշել է, թե ԿԺԴՀ-ն պատրաստ է վերանայելու իր որոշումը, եթե ԱՄՆ-ը վերսկսի վառելիք մատակարարել իրեն: KCNA-ի հայտարարության մեջ ԿԺԴՀ կառավարությունն իրեն ազատ է համարում ԱԷՄԳ-ի հանդեպ որեւէ պարտավորությունից: Դա փոստորեն երկուշաբթի օրը ՄԱԿ-ի ներկայացրած այն վերջնագրի պատասխանն է, որով Փենյանից պահանջվում էր թույլատրել դեկտեմբերին ԿԺԴՀ-ից արտաքսված տեսուչների վերադարձը:

«Թեեւ դուրս ենք գալիս միջուկային զենքը չտարածելու պայմանագրից, մենք միջուկային զենք արտադրելու մտադրություն չունենք, եւ տվյալ փուլում մեր գործունեությունը կսահմանափակվի խաղաղ նպատակներով, որոնցից է էլեկտրականության արտադրությունը», ընդգծվում է կորեացիների հայտարարության մեջ. Վերջինիս հրապարակումից անմիջապես հետո Սեուլում հրավիրվեց ազգային անվտանգության խորհրդի նիստ: Հարավային Կորեայում կառավարող Հազարամյակի ժողովրդավարական կուսակցությունը հայտարարեց. «Հարավային Կորեայի կառավարությունը պետք է հնարավորին չափ շուտ իմանա, թե ինչ է ուզում Հյուսիսային Կորեան»:

Ճապոնիայի արտգործնախարարությունը «չափազանց ցավալի» բնութագրեց Փենյանի նախաձեռնությունը եւ հայտարարեց, որ ԱԷՄԳ-ի, ԱՄՆ-ի եւ Հարավային Կորեայի հետ Ճապոնիան ԿԺԴՀ-ից կպահանջի վերանայել իր որոշումը:

Մի շարք դիտորդներ գտնում են, որ Փենյանի այդ «միջուկային ահաբեկման» նպատակն է ԱՄՆ-ի հետ ուղղակի երկխոսության հնարավորություն ստեղծել եւ ամերիկացիներից պաշտոնական երաշխիքներ ստանալ, որ չեն հարձակվի ԿԺԴՀ-ի վրա:

Չինաստանի նախագահ Ցզյան Ցզեմինի կարծիքով, ԿԺԴՀ միջուկային ծրագրի հարցն առավել հաջող լուծում կարող է ստանալ ԱՄՆ-ԿԺԴՀ անմիջական երկխոսության պայմաններում: Այդ մասին չին ղեկավարը հայտարարել է Ֆրանսիայի արտգործնախարար Դոմինիկ դը Վիլպենին: Վերջինիս այցը մաս է կազմում դիվանագիտական այն հանդիպումների, որոնցից գլխավորը հինգշաբթի երեկոյան ամերիկյան Սանտա Ֆե քաղաքում կայացած Բիլ Ռիչարդսոնի եւ ԿԺԴՀ երկու ներկայացուցիչների հանդիպումն էր:

Գ. Ռ.

ՏԱՐՎԱ 24 ԿԱԴՐԸ

ՄԵՐ ԿԻՆՈԿՅԱՆՔԸ 2002-ԻՆ

Կադր 1

Հունվարի 11-ին, 81 տարեկանում կյանքին հրաժեշտ տվեց ֆրանսահայ նշանավոր ռեժիսոր, Ֆրանսիայի գեղարվեստի ակադեմիայի անդամ Անրի Վեռնոյը (Աշոտ Մալաքյան): Նրա առաջին ֆիլմը «Ավետիս Ահարոնյանի հուղարկավորությունը» վավերագրական ժապավենն էր (1950), վերջին գործերը՝ ինքնակենսագրական գրքի հիման վրա ստեղծված «Մայրիկը» (1991) եւ «Պարադի փողոց, 588»-ը (1992): Լեպիդիսի «Հայերը», Վերֆելի «Մուսա լեռան 40 օրը», Դեմիրճյանի «Վարդանանքը»՝ Վահե Քաչայի, Գառզուի եւ Շառլ Ազնավուրի համագործակցությամբ նկարահանելու նրա երբեմնի ծրագրերը այդպես էլ չիրականացան:

Կադր 2

Երկարատեւ պարապուրդից հետո փետրվարի 15-ին վերաբացվեց Երեւանի «Նաիրի» կինոթատրոնը: Բացման արարողությանը ցուցադրված «Լրտեսական խաղեր» ամերիկյան թրիլերը, ինչպես պարզվեց տարվա ընթացքում, մատնանշում էր «Նաիրիի» անշեղ կողմնորոշումը դեպի հոլիվուդյան առեւտրային, ժամանցիկ կինոարտադրանքը:

Կադր 3

«Մոսկվա» կինոթատրոնում կայացավ Էդգար Բաղդասարյանի նոր ֆիլմի՝ Հայաստանում քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակին նվիրված «Սուրբ ծեսերի երկիր» վավերագրական կինոնկարի պրեմիերան:

Կադր 4

Մայիսին լույս տեսավ «Անշլագ» ամսագրի անդրանիկ համարը, որը ծնվել էր հայերեն կինոպարբերական ունենալու հասունացած անհրաժեշտությունից: Բայց հանդեսին թիթեռի կյանք էր վիճակված. հունիսյան համարից հետո «Անշլագը» անհետ չքացավ:

Կադր 5

Ռեժիսոր Լյուդմիլա Սահակյանցը տասնամյա ջանքերից հետո հանդիսատեսի դատին ներկայացրեց իր «Նախաշեմին» ֆիլմը՝ լիտվացի դերասան Ռեգիմանտաս Ադոմայտիսի մասնակցությամբ եւ Ավետ Տերտերյանի երաժշտությամբ: Այս կինոմիստերիայի բովանդակությունը հեղինակն ամփոփել է «Ոչ թե վախենալ Աստծուց, այլ նրան կորցնելուց վախենալ» բանաձեւում:

Կադր 6

Կորեական ֆիլմերի մայիսյան երկօրյակի ծրագրում ներկայացվեցին վերջին տարիների ասիական կինոյի դրամարկղային ու փառատոնային հիթերից չորսը՝ «Անվտանգության միացյալ գոտին», «Կղզին», «Բիցումնոն՝ թռչող ռազմիկը» եւ «Շիրին»:

Կադր 7

Մայիսի 20-ին Կաննի 55-րդ միջազգային կինոփառատոնում ցուցադրվեց Ատոմ Էգոյանի «Արարատ» ֆիլմը, որը կանադահայ ռեժիսորի ցանկությամբ հանվել էր մրցութային ծրագրից՝ քաղաքական շահարկումներին տուրք չտալու համար: Կինոնկարի պրեմիերային ներկա էր Շառլ Ազնավուրը:

Կադր 8

Կաննի հոբելյանական փառատոնի պաշտոնական մրցութային ծրագրին այս տարի առաջին անգամ մասնակցեց ֆրանսահայ ճանաչված ռեժիսոր Ռոբեր Կետիկյանը իր «Մարի-Ժոն եւ նրա երկու սերը» դրամայով:

Արարատ

Կադր 9

Մայիսի 25-ին «Վահագն» արվեստի ու գրականության մրցանակների բաշխումը կինոարվեստի ասպարեզում վերածվեց ընծայատրության՝ «ոչ ոք հանկարծ չնեղանա» տնական սկզբունքով: Արտավազդ Փելեշյանին՝ «Կյանք» եւ «Վերջ» դիլոգիայի համար շնորհված գլխավոր մրցանակից բացի, հատուկ «Վահագների» արժանացան մյուս բոլոր հավակնորդները՝ Առնոլդ Աղաբաբովը (հետմահու, «Որտե՞ղ էիր, Մարդ Աստծո»), Հարություն Խաչատրյանը («Վերադարձ ավետյաց երկիր»), Կարեն Գեւորգյանը («Ճամփաբաժան»), Վրեժ Պետրոսյանը («Անվերջ ձգվող դասամիջոց»), Ռոբերտ Սահակյանցը («Կացին»):

Կադր 10

Գերմանական կինոյի 6-րդ երեւանյան փառատոնը, որի ծրագիրն ընդգրկել էր ութ լիամետրաժ եւ նույնքան էլ կարճամետրաժ ժապավեններ՝ գլխավորապես երիտասարդ ստեղծագործողների աշխատանքներ, կազմված էր միջին մակարդակի կինոարտադրանքից, ուստի եւ հայտնության պահեր չպարգեւեց:

Կադր 11

Մայիսի 30-ին, ծանր հիվանդությունից հետո, 57 տարեկանում վախճանվեց ռեժիսոր Գենադի Մելքոնյանը, որի ամենաճանաչված ֆիլմը 1979-ին ստեղծված «Թթենին» է:

Կադր 12

«Մոսկվա» կինոթատրոնում ցուցադրվեց Գրիգորի Գորինի պիեսի մոտիվներով Ռուբեն Քոչարի նկարահանած «Հերոստրատը»: Որպես հայ-ամերիկյան առաջին համատեղ արտադրություն գովազդված այս արխայիկ պատրաստվածքը նման էր վատ ներկայացման, որը, չգիտես ինչու, դրոշմվել էր կինոժապավենին, այն էլ՝ Հայաստանի պատմաճարտարապետական հուշարձանների ֆոնին:

Կադր 13

Մոսկվայի 24-րդ միջազգային փառատոնի մրցութային ծրագրից դուրս ցուցադրվեց «Արարատը», որի պրեմիերային ներկա էին Ատոմ Էգոյանն ու Արսինե Խանջյանը:

Կադր 14

Հուլիսի 21-ին նախկին հայաստանցի, այժմ ամերիկահայ Համլետ Սարգսյանը Երեւանում ներկայացրեց իր առաջին լիամետրաժ ֆիլմը՝ «Camera obscura»-ն՝ իսպանացի հայտնի դերասանուհի Արիադնա Խիլի դերակատարմամբ եւ Տիգրան Մանսուրյանի երաժշտությամբ: «Սեւ» ժանրի հոլիվուդյան ավանդույթներով նկարահանված թրիլերը՝ բռնության մասին, հավակնում էր «հոգեբանական» մակդիրին:

Կադր 15

Սեպտեմբերի 16-ին Ատոմ Էգոյանի «Արարատը» առաջին անգամ ցուցադրվեց Հայաստանում, հատուկ լրագրողների համար: Իսկ կինոնկարի պաշտոնական պրեմիերայի առթիվ Երեւան ժամանեցին ռեժիսորն ու իր տիկինը:

Կադր 16

Սեպտեմբերի 19-ին «Արարատը» բարձրացավ մոսկովյան էկրան՝ դրվատալից գրախոսությունների արժանանալով ռուսական կինոմամուլում:

Կադր 17

Տորոնտոյի միջազգային կինոփառատոնը բացվեց «Արարատի» ցուցադրությամբ:

Կադր 18

Ռոբեր Կետիկյանի ֆիլմերի հետահայաց ցուցադրության ծրագրում, որը տեղ էր գտել Տորոնտոյի փառատոնի շրջանակներում, ներկայացվեցին նրա 11 գործերից 8-ը:

«Նախաշեմին»

Կադր 19

Նոյեմբերի 5-ին բացված ֆրանսիական ֆիլմերի երեւանյան փառատոնի մեխը Ռոբեր Կետիկյանի վերջին աշխատանքն էր՝ Կաննի մասնակից «Մարի-Ժոն եւ նրա երկու սերը», որը, սակայն, ներկայացվեց առանց թարգմանության, ինչպես եւ մյուս կինոնկարները:

Կադր 20

Նոյեմբերի 15-ից «Արարատն» սկսեց ցուցադրվել ամերիկյան եւ կանադական էկրաններին:

Կադր 21

Բրիտանական կինոյի երկրորդ երեւանյան փառատոնը, որ սկիզբ առավ նոյեմբերի 21-ին՝ Ջասմին Դիզդարի «Չքնաղ մարդիկ» ֆիլմի ցուցադրությամբ, ճոխ ծրագիր ուներ: Վերջին տարիներին ստեղծված ինը կինոնկարների գերակշիռ մասը՝ կամ մրցանակակիր, կամ միջազգային ասպարեզ ելած գործեր, բրիտանական նոր կինոյի նմուշներ էին, բայց չունեին առանձնահատուկ արժանիքներ:

Կադր 22

Մոսկովյան «West Video» ընկերությունն ու «Պարադիզ 2000» գործակալությունը նոյեմբերի 21-ին համատեղ թողարկեցին «Արարատի» տեսաերիզը՝ անգլերեն բնօրինակով եւ ռուսերեն թարգմանությամբ:

Կադր 23

Նոյեմբերի վերջին ֆրանսիական էկրան բարձրացավ Ռոբեր Քեշիշյանի «Արամ» ֆիլմը՝ նրա առաջին ռեժիսորական աշխատանքը, «սեւ ֆիլմի» կանոններով նկարահանված մի ժապավեն, որի հայ հերոսը ղարաբաղյան պատերազմին մասնակցելուց հետո գաղտնի առաքելությամբ վերադառնում է Ֆրանսիա եւ ջանում կապերը վերահաստատել իր ընտանիքի հետ:

Կադր 24

Դեկտեմբերի 18-ին իր մահկանացուն կնքեց հայ մեծ գրող Հրանտ Մաթեւոսյանը, որն անուրանալի ավանդ ունի նաեւ հայկական կինոյում: 1967-ին նրան մեծ ճանաչում բերած «Մենք ենք, մեր սարերը» վիպակը երկու տարի անց էկրանավորվեց՝ մեր կինոյին իսկական գլուխգործոց պարգեւելով: Մաթեւոսյանի սցենարների ժողովածուն լույս է տեսել 1983-ին եւ ինչպես նրա մյուս գործերը, գրականություն է բոլոր ժամանակների համար:

ՀՐԱՆՏ ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆԻ ԿԻՆՈՆ

1969- «Մենք ենք, մեր սարերը»
Ըստ Հրանտ Մաթեւոսյանի համանուն վիպակի:
Սցենարի հեղինակ՝ Հրանտ Մաթեւոսյան:
Ռեժիսոր՝ Հենրիկ Մալյան:
Դերերում՝ Սոս Սարգսյան, Մհեր Մկրտչյան, Խորեն Աբրահամյան, Ազատ Շերենց, Արմեն Այվազյան, Արտավազդ Փելեշյան: «Հայֆիլմ»: էկրան է բարձրացել 1970-ին:

1969- «Աղքատի պատիվը»
(Նովել «Չախ - Չախ թագավորը» կինոժողովածուում):
Ըստ Հովհաննես Թումանյանի պատմվածքի:
Սցենարի հեղինակ՝ Հրանտ Մաթեւոսյան:
Ռեժիսորներ՝ Բագրատ Հովհաննիսյան, Արշավիր Սանվելյան:
Դերերում՝ Հակոբ Ազիզյան, Լիլիթ Վահունի, Արմեն Այվազյան, Գուրգեն Ջանիբեկյան, Վաղինակ Մարգունի: «Հայֆիլմ»: էկրան է բարձրացել 1971-ին:

1975- «Այս կանաչ, կարմիր աշխարհը»:
Ակսել Բակունցի «Միհրավ» պատմվածքի մոտիվներով:
Սցենարի հեղինակ՝ Հրանտ Մաթեւոսյան:
Ռեժիսոր՝ Յուրի Երզնկյան: Դերերում. Մարինա Ցխովրեբա, Հակոբ Ազիզյան, Սոս Սարգսյան, Գուժ Մանուկյան: «Հայֆիլմ»: էկրան է բարձրացել 1977-ին:

1976- «Օգոստոս»
Հրանտ Մաթեւոսյանի «Սկիզբը», «Ալխո», «Կայարան» եւ այլ պատմվածքների մոտիվներով:
Սցենարի հեղինակ՝ Էդուարդ Տրոպինին:
Ռեժիսոր՝ Կարեն Գեւորգյան:
Դերերում՝ Գ. Գեղամյան, Ո. Նիկողոսյան, Ք. Բարսեղյան, Նանա Մճեդլիձե, Ռաֆայել Սարոյան, Շահում Ղազարյան, Ազատ Շերենց:
«Հայֆիլմ», Կենտրոնական հեռուստատեսության պատվերով:
Պրեմիերան կայացել է 1979-ին:

1977- «Աշնան արեւ»
Հրանտ Մաթեւոսյանի «Երկրի ջիղը» վիպակի մոտիվներով:
Սցենարի հեղինակ՝ Հրանտ Մաթեւոսյան:
Ռեժիսոր՝ Բագրատ Հովհաննիսյան:
Դերերում՝ Անահիտ Ղուկասյան, Կարեն Ջանիբեկյան, Ժաննա Թովմասյան, Ազատ Շերենց, Էլեոնորա Պետրոսյան, Ռուբեն Եսայան:
«Հայֆիլմ»: Պրեմիերան կայացել է 1977-ին, էկրան է բարձրացել 1980-ին:

1979- «Արամայիս Երզնկյան»
Վավերագրական ֆիլմ
Սցենարի հեղինակ՝ Հրանտ Մաթեւոսյան: Ռեժիսոր՝ Ա. Շահբազյան: «Երեւան» հեռուստաֆիլմերի ստուդիա:

1983- «Տերը»
Ըստ Հրանտ Մաթեւոսյանի համանուն վիպակի:
Սցենարի հեղինակ՝ Հրանտ Մաթեւոսյան:
Ռեժիսոր՝ Բագրատ Հովհաննիսյան: Դերերում՝ Խորեն Աբրահամյան, Անահիտ Ղուկասյան, Գալյա Նովենց, Մարիաննա Հակոբյան, Հովակ Գալոյան, Կարեն Ջանիբեկյան, Վահան Արծրունյան, Հարություն Մարտիրոսյան: «Հայֆիլմ»: Պրեմիերան կայացել է 1983-ին, էկրան է բարձրացել 1984-ին:

1992- «Ես՝ ապրելու կոչվածս» («Ազգային բանակ»)
Վավերագրական ֆիլմ
Տեքստի հեղինակ՝ Հրանտ Մաթեւոսյան:
Ռեժիսոր՝ Անատոլի Մոկացյան:
«Երեւան» հեռուստաֆիլմերի ստուդիա:

Էջը պատրաստեց
ԶԱՎԵՆ ԲՈՅԱՋՅԱՆԸ

«Ոսկե խաղակոշիկի» հավակնորդները

Արման Քարամյանը թեկնածուների թվում է

1968 թ. «Ֆրանս ֆուտբոլ» շաբաթաթերթը եվրոպական երկրների լավագույն ռմբարկուներին պարգեւատրում էր համապատասխանաբար ոսկե, արծաթե եւ բրոնզե խաղակոշիկով: «Ոսկե խաղակոշիկի» առաջին դափնեկիրը Պորտուգալիայի «Բենֆիկայի» լեգենդար ֆուտբոլիստ Էյուսեբիոն էր, որը 1968 թ. մրցաշրջանում ազգային առաջնությունում խփել էր 42 գնդակ: 5 տարի անց նա կրկին ճանաչվեց Եվրոպայի լավագույն ռմբարկու (40 գոլ): Էյուսեբիոյից բացի պատվավոր

այդ մրցանակի դափնեկիրներ են դարձել ճանաչված այլ ռմբարկուներ, այդ թվում գերմանացի Հերդ Մյուլլերը (1970 թ.՝ 38 գոլ, 1972 թ.՝ 40), բուլղարացի Պետար Ժեկովը (1969 թ.՝ 36), ֆրանսիացի Իոսիպ Սկոբլարը (1971 թ.՝ 44), ավստրիացի Հանս Կրանկլը (1978 թ.՝ 41), պորտուգալացի Ֆեռնանդու Գոմեշը (1983 թ.՝ 36, 1985 թ.՝ 39), անգլիացի Իան Ռաշը (1984 թ.՝ 32), հոլանդացի Մարկո վան Բաստենը (1986 թ.՝ 37): Նրանք իրոք արժանի էին ուժեղագույնի կոչմանը: Սակայն մրցանակի խաղարկման պատմության մեջ քիչ չեն եղել դեպքեր, երբ լավագույն ռմբարկու է ճանաչվել ֆուտբոլային ոչ հանրահայտ տերության ներկայացուցիչը: Դրա վառ օրինակը կիպրացի Սոտիլիս Կայաֆասի հաղթանակն էր 1976 թ. մրցույթում (39 գոլ): 70-ական թթ. կիպրական ֆուտբոլը եվրոպայում դասվում էր հետնապահների շարքին: Նույնը կարելի է ասել 1988 թ. թուրք Թանժու Չոլակի հաղթանակի վերաբերյալ, որը 39 գնդակով դարձավ «Ոսկե խաղակոշիկի» դափնեկիր: Եզակի չէին այն դեպքերը, երբ ձգտելով անպայման դառնալ մրցույթի դափնեկիր, տարբեր երկրներում ռմբարկուները սկսեցին իրենց գոլերի թիվն ավելացնել ի հաշիվ պայմանավորված խաղերում խփած բազմաթիվ գնդակների: Տարեց ֆուտբոլասերները, անշուշտ, հիշում են, թե ինչպես 1985 թ. «Պնեպրի» հարձակվող Օլեգ Պրոտասովին հաջողվեց խփել 35 գնդակ, ինչը 1950 թ. Նիկիտա Սիմոնյանի սահմանած արդյունավետության ռեկորդը գերազանցում էր մեկ գոլով: Դրանում իրենց աջակցությունն են ունեցել մրցակից թիմերի պաշտպանները, որոնց բացահայտ թողտվությամբ էին խփվում գոլերը: Արդյունքում Պրոտասովն այդ տարի արժանացավ «Արծաթե խաղակոշիկի»: Մարզական անազնիվ պայքարում խփած գոլերը, փաստորեն, արժեզրկեցին «Ոսկե խաղակոշիկը»: Ուստի 1992 թ. «Ֆրանս ֆուտբոլը» որոշեց այլեւս չխաղարկել մրցանակը: Հարկավոր էր մրցանակի խաղարկության նոր կարգ մշակել: Եվ ահա, տարիներ անց ռմբարկուներին սկսեցին կրկին շնորհել պատվավոր մրցանակները: Սակայն հաղթողը որոշվում է արդեն այլ կերպ: Հաշվի է առնվում ոչ թե խփած գնդակների քանակը, այլ վաստակած միավորների թիվը: Ելնելով տվյալ երկրի մակարդակից, եվրոպական երկրների առաջնությունները բաժանվել են 3 կարգի իրենց համապատասխան գործակցով: Ցածր մակարդակի առաջնությունների, որոնց թվին է պատկանում նաեւ Հայաստանը, գործակիցը 1 է: Միջին մակարդակի առաջնությունների գործակիցը 1,5 է, իսկ առաջատար ֆուտբոլային երկրների առաջնությունների գործակիցը 2 է: Այսպիսով, յուրաքանչյուր երկրի ռմբարկուի խփած գոլերը բազմապատկվում են երկրի համապատասխան գործակցով եւ ստացված միավորների քանակով էլ որոշվում են լավագույնները:

Այսօրվա դրությամբ «Ոսկե խաղակոշիկի» համար մրցավեճում առայժմ առջեւից է ընթանում էստոնիայի ՏՎՄԿ-ի հարձակվող Անդրեյ Կռիլովը, որը վաստակել է 37 միավոր: Երկրորդ տեղում Արման Քարամյանն է (36): Նրանց ցուցանիշները վերջնական են, քանի որ երկրի առաջնությունները վաղուց ավարտվել են: Իսկ ահա եվրոպական մի շարք երկրներում առաջնություններն անց են կացվում աշուն-գարուն մրցակարգով, այդ իսկ պատճառով էլ ավարտվելու են մայիսին: Այնպես որ, միայն մայիսին հայտնի կդառնա «Ոսկե խաղակոշիկի» դափնեկիրը: 3-րդ տեղում ընթացող Հենրիկ Լարսոնը լավ հնարավորություն ունի գլխավորելու ցուցակը: Շոտլանդիայում առաջնությունը կվերսկսվի փետրվարին: Իհարկե, հաղթելու մեծ հնարավորություններ են պահպանում հատկապես այն երկրների ներկայացուցիչները, որոնց առաջնությունների գործակիցը 2 է: Այսօրվա դրությամբ մրցանակի հավակնորդների ցուցանիշներն այսպիսին են.

		Գոլ	Գործ.	Միավոր
1. Անդրեյ Կռիլով	ՏՎՄԿ էստոնիա	37	1	37
2. Արման Քարամյան	«Փյունիկ» Հայաստան	36	1	36
3. Հենրիկ Լարսոն	«Սելթիկ» Շոտլանդիա	23	1,5	34,5
4. Մաթեյա Կեժման	«Էյնդհովեն» Հոլանդիա	18	1,5	27
5. Ջեյմս Բիտտի	«Սաութհեմփթոն» Անգլիա	13	2	26
6. Ալան Շիրեր	«Նյուքասլ» Անգլիա	13	2	26
7. Ալիտոն	«Վերդեր» Գերմանիա	13	2	26
8. Հարալդ Բրատբակ	«Ռուսենբորգ» Նորվեգիա	17	1,5	25,5
9. Տյերի Անրի	«Արսենալ» Անգլիա	12	2	24
10. Քրիստիան Վյերի	«Ինտեր» Իտալիա	12	2	24
11. Ակսել Լավարե	«Բրեգենց» Ավստրիա	16	1,5	24
12. Մաքսիմ Գրուզնով	«Տրանս» էստոնիա	24	1	24
13. Պիտեր Իջե	«Մալմյո» Շվեդիա	24	1	24
14. Տոր Համրե	«Ֆլորա» էստոնիա	23	1	23
15. Միխայիլ Միխոլապ	«Սկոնտո» Լատվիա	23	1	23

20-ամյա վաղեմության ռեկորդը գերազանցվեց

Եկատերինբուրգում անցկացված թեթեւ ատլետիկայի միջազգային մրցումներում 20-ամյա մոսկվացի մարզուհի Աննա Չիչերովան բարձրացատկում սահմանեց մարզաւուհիների համար Ռուսաստանի նոր ռեկորդ՝ հաղթահարելով 2 մ 4 սմ բարձրություն: Դա 1 սմ-ով գերազանցում է լեգենդար Տամարա Բիկովայի ռեկորդը, որ սահմանվել էր 20 տարի առաջ՝ 1983 թ. մարտի 6-ին Բուդապեշտում: Հետաքրքրական է, որ այդ ժամանակ նոր ռեկորդակրուհին դեռ չէր ծնվել:

2 մետրի սահմանագիծը հատեց նաեւ Ելենա Ելեսինան (2 մ 1 սմ): Միջազգային մրցաշարերում հազվադեպ է պատահում, որ միանգամից երկու մարզուհիներ գերազանցեն 2 մ-ի սահմանագիծը: Համառ մրցապայքար ծավալվեց տղամարդկանց 5 կմ քայլքում: Հաղթող ճանաչվեց 1999 թ. աշխարհի չեմպիոն Իլյա Մարկովը Եկատերինբուրգից, որը 8 վրկ-ով գերազանցեց 2001 թ. աշխարհի եւ 1998 թ. Եվրոպայի չեմպիոն Լեհ Ռոբերտ Կոժենեւսկուն:

«Միլանը» կհամալրի կազմը

Իտալական «Միլանը» պատրաստ է 18 հազար եվրո վճարել «Լացիոյի» սերբ կիսապաշտպան Դեյան Ստանկովիչի տեղափոխման համար: Գործարքը կարող է տեղի ունենալ մոտ ժամանակներս, եւ բացառված չէ, որ առաջնության 2-րդ շրջանը Ստանկովիչն անցկացնի միլանցիների կազմում: Ինչ վերաբերում է հաջորդ մրցաշրջանին, ապա «Միլանը» մտադիր է կազմը համալրել երեք երիտասարդ հեռանկարային ֆուտբոլիստներով: Խոսքը «Պերուջայի» 19-ամյա կենտրոնական պաշտպան նիգերիացի Քրիստիան Օբոդոյի, «Բրեշիայի» աջ պաշտպան կոստառիկացի Մարտինասի եւ բրազիլական ֆուտբոլի ծագող «աստղ», հարձակողական ոճի կիսապաշտպան Դիեգոյի մասին է:

ՎԱՐԿԱՆԻՇ

Ուժեղագույնը Իսպանիայի առաջնությունն է

Ֆուտբոլի պատմության եւ վիճակագրության միջազգային ֆեդերացիան հրապարակել է աշխարհի 50 ուժեղագույն առաջնությունների ցանկը: Ինչպես եւ անցյալ մրցաշրջանում, այս անգամ էլ ուժեղագույնն է ճանաչվել իսպանական առաջնությունը: 2-րդ տեղում Անգլիայի պրեմիեր-լիգան է, 3-րդում՝ Իտալիայի «Ա» սերիայի առաջնությունը, որին հաջորդում են Գերմանիայի, Արգենտինայի եւ Ֆրանսիայի ազգային առաջնությունները: Բրազիլիայի առաջնությունը 9-րդն է, Ռուսաստանի պրեմիեր-լիգան՝ 19-րդը: Նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններից 50 լավագույնների ցանկում տեղ են զբաղեցրել նաեւ Ուկրաինայի (24-րդ) եւ Ուզբեկստանի (36-րդ) առաջնությունները: Ցուցակը եզրափակում է Սաուդյան Արաբիան:

ԹԵՆԻՍ

Վիճակահանությունն անվանել է ուժեղագույններին

Հունվարի 13-ին կմեկնարկի թենիսի «Մեծ սաղավարտ» մրցանակի խաղարկության այս մրցաշրջանի անդրանիկ մրցաշարը՝ Ավստրալիայի բաց առաջնությունը: Արդեն կայացել է մրցաշարի մասնակիցների վիճակահանությունը եւ որոշվել են կանանց եւ տղամարդկանց մրցաշարերի 32-ական ուժեղագույն թենիսիստ-թենիսիստուհիները: Թենիսիստների դասակարգման առաջատար Լեյթոն Հյուիթը վիճակահանությամբ ստացել է առաջին համարը: 2-3-րդ տեղերում են Անդրե Աղասին եւ Մարատ Սաֆինը: Արգենտինահայ Դավիթ Նալբանդյանին բաժին է հասել 10-րդ համարը: Սարգիս Սարգսյանն իր վարկանիշով ուժեղագույնների թվում չի ընդգրկվել: Ավստրալիայի բաց առաջնության 1999 թ. հաղթող Եվգենի Կաֆելնիկովը վիճակահանության ցանկում 22-րդն է:

Կանանց մրցաշարի առաջին 3 համարները «զբաղեցրել» են ամերիկացի թենիսիստուհիները՝ Սերենա ու Վենուս Ուիլյամս քույրերը եւ Ջենիֆեր Կապրիատին: Մագդալենա Մալեեւա-Բերբերյանը ցանկում 11-րդն է:

Ռոմարիոն կրկին կխաղա «Ֆլամենգոյում»

Ֆուտբոլի աշխարհի 1994 թ. չեմպիոն եւ լավագույն ֆուտբոլիստ Ռոմարիոն հնարավոր է կրկին վերադառնա «Ֆլամենգո»: 37-ամյա ֆուտբոլիստի պայմանագրի ժամկետը «Ֆլումինենսեի» հետ ավարտվել է եւ ակումբի ղեկավարությունը նրան չի առաջարկել երկարաձգել պայմանագիրը: Հետաքրքրական է, որ հենց «Ֆլամենգոյի» ղեկավարությունը 1999 թ. մրցաշրջանի ավարտին հրաժարվեց Ռոմարիոյի ծառայություններից՝ պատճառաբանելով, որ ֆուտբոլիստը հաճախակի խախտում է մարզական ռեժիմը: Տեղափոխվելով «Վասկո դա Գամա», Ռոմարիոն թիմին հասցրեց չեմպիոնական բարձունքի՝ աչքի ընկնելով ռմբարկուի հատկանիշներով (20 գոլ 28 խաղում):

Բրազիլական ֆուտբոլի հանրահայտ «աստղերից» մեկը ֆուտբոլային իր փառահեղ կենսագրությունը սկսել է 1985 թ. հենց «Վասկո դա Գամա» թիմում: Թիմի կազմում անցկացրած չորս մրցաշրջանում նա աչքի ընկավ բարձր արդյունավետությամբ՝ 122 խաղում խփելով 80 գնդակ: 1988/89–1992/93 թթ. մրցաշրջաններում Ռոմարիոն ֆուտբոլային իր տաղանդով փայլատակեց հոլանդական «Էյնդհովենում»: Հոլանդիայի առաջնություններում անցկացրած 207 հանդիպումներում Ռոմարիոն իր հաշվին գրանցեց 98 գոլ: Հաջորդ 2 մրցաշրջաններում բրազիլացի ֆուտբոլիստն արդեն իսպանական «Բարսելոնում» էր: Թիմի կազմում նրա նորամուտը շատ տպավորիչ էր: 1993/94 թթ. մրցաշրջանում Ռոմարիոն 33 հանդիպումներում խփեց 30 գնդակ՝ դառնալով լավագույն ռմբարկու: Նա գերազանց մարզավիճակում էր, ինչը հաստատեց նաեւ 1994 թ. ամռանը կայացած ֆուտբոլի աշխարհի առաջնությունում: 7 մրցաշրջան Եվրոպայում հանդես գալուց հետո (253 խաղում 132 գոլ) Ռոմարիոն վերադարձավ հայրենիք՝ հագնելով «Ֆլամենգոյի» մարզաշապիկը: Այս թիմի կազմում անցկացրած 145 խաղերում Ռոմարիոն խփեց 132 գոլ՝ կրկին ցուցադրելով բարձր վարպետություն: Այդ ընթացքում նա շատ կարճ ժամանակամիջոց խաղաց նաեւ իսպանական «Վալենսիայում» (9 խաղում 5 գոլ), իսկ 2000 թ. տեղափոխվեց «Վասկո դա Գամա»: Ճանաչված ռմբարկուն ֆուտբոլային իր գործունեության ընթացքում Բրազիլիայի, Հոլանդիայի եւ Իսպանիայի առաջնություններում ընդհանուր առմամբ անցկացրել է 510 խաղ եւ խփել 429 գնդակ: Այս ցուցանիշը ներկայումս գործող ֆուտբոլիստների մեջ լավագույնն է: Իսկ համաշխարհային ֆուտբոլի պատմության մեջ երկրի առաջնություններում խփած գոլերի քանակով Ռոմարիոյին գերազանցում են միայն չեխ Յոզեֆ Բիքանը (518 գոլ 341 խաղում) եւ հունգարացի Ֆերենց Պուշկաշը (511 գոլ 533 խաղում):

Լավագույնը Սկոլարին է

Ֆուտբոլի պատմության եւ վիճակագրության միջազգային ֆեդերացիայի անցկացրած հարցման արդյունքներով բրազիլացի Լուիս Ֆելիպե Սկոլարին ազգային հավաքականների մարզիչների շրջանում ճանաչվել է լավագույնը: Հարցմանը մասնակցել են աշխարհի 91 երկրների ֆուտբոլային մասնագետներ: 54-ամյա Սկոլարին մրցույթի արդյունքներով վաստակել է 286 միավոր, ինչն այդ անվանակարգում ռեկորդային ցուցանիշ է: Նախկինում լավագույն արդյունքը պատկանում էր Ֆրանսիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Ռոժե Լեմերին, որը 2000 թ. վաստակել էր 271 միավոր:

2-րդ տեղում է Հարավային Կորեայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Գուուս Հիդդինկը (179 միավոր): Նրան հաջորդում է Թուրքիայի ընտրանու մարզիչ Սենոլ Գյունեշը (155): Ընդհանուր առմամբ մասնագետները նշել են 15 մարզիչների: Նրանց թվում են նաեւ Ռուդի Ֆյոլլերը (Գերմանիա)՝ 92 միավոր, Բրունո Մեցուն (Սենեգալ)՝ 79, Բրյուս Արենան (ԱՄՆ)՝ 19, Սվեն Գորան Էրիկսոնը (Անգլիա)՝ 18, Ֆիլիպ Տրուսյեն (Ճապոնիա)՝ 11, Խոսե Անտոնիո Կամաչոն (Իսպանիա)՝ 10, Մարսելո Բյելսան (Արգենտինա)՝ 9, Դիկ Ադվոկաատը (Հոլանդիա)՝ 8, Միկ Մաքարտին (Իռլանդիա)՝ 7, Վինֆրեդ Շեֆերը (Կամերուն)՝ 6, Խավյեր Ագիրեն (Մեքսիկա) եւ Ջովանի Տրապատոնին (Իտալիա)՝ 5-ական:

Ազգային հավաքականների մարզիչների շրջանում լավագույնին որոշելու մրցույթն անցկացվում է 1996 թ.: Մրցույթի առաջին դափնեկիրը Գերմանիայի հավաքականի մարզիչ Բերտի Ֆոգտսն է: Հետագա տարիներին լավագույն են ճանաչվել Մարիո Զագալոն (Բրազիլիա), Էմե Ժակեն (Ֆրանսիա), Վանդերլեյ Լյուքսեմբուրգոն (Բրազիլիա), Ռոժե Լեմերը (Ֆրանսիա) եւ Մարսելո Բյելսան (Արգենտինա):

Տարիքային սահմանափակումը կվերացվի

ՖԻՖԱ-ն մտադիր է մրցաշրջանից վերացնել մրցավարների տարիքային ցենզը: Մինչ այդ ՖԻՖԱ-ի մրցավարի կոչմանը կարող էին արժանանալ մինչեւ 45 տարեկան մրցավարները: Նման որոշում ընդունվել է Մադրիդում կայացած ՖԻՖԱ-ի գործկոմի նիստում: Այնպես որ, լավագույն մրցավարները հնարավորություն են ստանում շարունակել իրենց մրցավարական գործունեությունը նաեւ 45 տարին լրանալուց հետո:

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԻՍՐԱՅԵԼ

Արիել Շարոնը՝ «կնքահայր»

Իսրայելական «Հաարեց» թերթն ընտրություններից ուղիղ 3 շաբաթ առաջ, երեքշաբթի, հրապարակեց Իսրայելի վարչապետ Արիել Շարոնին եւ նրա 2 որդիներին կոռուպցիայի մեջ մեղադրող հաղորդագրությունը, որն էլ ավելի սրեց առանց այդ էլ այնքան լարված ներքաղաքական կյանքը երկրում: Բանն այն է, որ 1999 թ. ընտրարշավի ժամանակ Շարոնը 1,49 մլն դոլար է ստացել Հարավային Աֆրիկայում բնակվող ընկերոջից՝ գործարար Սիրիլ Կեռնից, որը մասնակցել է 1948-49 թթ. Իսրայելի անկախության համար մղվող պատերազմին: Ընտանիքի բարեկամը հոգացել է այն ծախսերը, որոնք հասկացվել են ընտրարշավը ֆինանսավորած ֆիրմայի պարտքը մարելու նպատակով Շարոնի բանկային վարկի ապահովման համար: Իսրայելի գլխավոր դատախազ Էլյակիմ Ռուբինշտեյնն այս կապակցությամբ չորեքշաբթի հայտարարեց, որ սկսվել է հետաքննություն եւ չի ավարտվի մինչեւ ընտրությունների օրը՝ հունվարի 28-ը: Իսկ երեկ Իսրայելի հեռուստատեսության 3 ալիքներով ուղիղ եթերով ցուցադրվեց Արիել Շարոնի մամլո ասուլիսը, որի ժամանակ նա կատաղած փորձեց հերքել մեղադրանքը՝ համարելով «անամոթ սուտ», որը ընտրությունների նախաշեմին տարածել է «Աշխատանք» կուսակցությունը:

«Ես թաքցնելու ոչինչ չունեմ, հայտարարեց Շարոնը, «Աշխատանք» կուսակցության վարքագիծն անվանելով հանցագործ եւ անպատասխանատու»: Զայրույթից ինքնատիրապետումը կորցրած Շարոնը բղավեց. «Դուք խելագարվել եք», եւ ձեռքն ուժգին խփեց ամբիոնին: Այս տեսարանից հետո ընտրական հանձնաժողովի իրավաբանի ցուցումով ընդհատվեց ասուլիսի ցուցադրումը՝ պատճառաբանելով, որ այն չափից դուրս քաղաքականացված է:

Առաջիկա վարչապետական ընտրություններում Շարոնի գլխավոր մրցակից, «Ավոդա» կուսակցության ղեկավար Ամրամ Միցնան, որը հանդես է գալիս պաղեստինցիների հետ անհապաղ բանակցու-

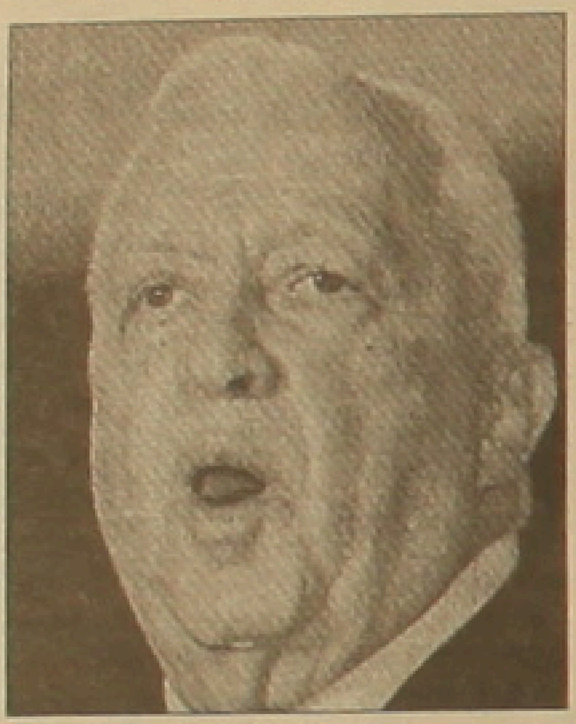

թյունների սեղանի շուրջ նստելու առաջարկով, նրան անվանել է «կնքահայր»: BBC-ի թղթակիցը հաղորդում է, որ Արիել Շարոնի խոսքն իրականում չի համոզել ընտրողներին, առայժմ գործարքի օրինականությունն ապացուցող լուրջ փաստարկներ չկան եւ ակնհայտ է, որ նա խախտել է ընտրարշավի ֆինանսավորման կուսակցական օրենքը: Ի դեպ, մի քանի օրվա ընթացքում նվազել է «Լիկուդ» աջ կուսակցության անդամների աջակցությունն իրենց ղեկավարին, միաժամանակ նկատելիորեն ընկել է նրա վարկանիշը: «Հաարեց» թերթում երեկ տպագրված սոցիոլոգիական հարցումների արդյունքների համաձայն, առաջիկա ընտրություններում «Լիկուդ» կուսակցությունը Քնեսեթում կստանա 27 տեղ, իսկ «Աշխատանքը»՝ 24, մինչդեռ նոյեմբեր ամսվա հարցումների արդյունքում առաջինը կստանար 40, երկրորդը՝ 22 տեղ: Համախոհների հետ «Լիկուդը» կստանա 60 տեղ, ընդդիմությունը՝ 40: Եթե Շարոնին չհաջողվի Քնեսեթում տեղերի մեծ քանակ ապահովել, ապա, ինչպես հաճախ է պատահում Իսրայելում, վճռորոշ խոսքը կպատկանի կենտրոնական կուսակցություններին, որոնք առայժմ ունեն 19 մանդատ:

Ի դեպ, ի տարբերություն Հայաստանի, Իսրայելում ընտրողներն իրենց ձայնը տալիս են ոչ թե թեկնածուներին, այլ կուսակցություններին: Վարչապետ է դառնում նա, ով հմտորեն կարողանում է ձեւավորել կոալիցիոն կառավարություն:

Այսօրվա տվյալներով, Իսրայելի ընտրողների 31 տոկոսի կարծիքով, Շարոնը պետք է հեռանա զբաղեցրած պաշտոնից, իսկ 46 տոկոսն առայժմ պաշտպանում է նրան: Ավելացնենք, որ Շարոնը կոռուպցիայի մեջ մեղադրվում է երկրորդ անգամ: «Լիկուդ» կուսակցության ղեկավարի ընտրությունների ժամանակ երկու ամիս առաջ կուսակցությանը մեղադրել էին ձայներ գնելու համար, որի պատճառով Շարոնը ստիպված եղավ պահանջել իր կաբինետի բարձրաստիճան անդամներից մեկի հրաժարականը, քանի որ վերջինս հրաժարվել էր պատասխանել ոստիկանության հարցերին: Այսպիսով, այս դեպքում Շարոնն ու իր որդիներն են պատասխանելու դատախազությանը:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԱՄՆ-ում հազարավոր ներգաղթածներ կձերբակալվեն կամ կարտաքսվեն

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 10 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 10-ին ԱՄՆ-ում ավարտվում է 13, առավելապես իսլամական երկրներից ներգաղթածների գրանցումը, հաղորդում է BBC-ն: Հազարավոր ներգաղթածներ հայտնվել են ձերբակալման կամ արտաքսման սպառնալիքի դեմ, քանի որ նրանցից շատերին, ըստ երեւույթին, չի հաջողվի երկարացնել իրենց վիզաների գործողության ժամկետը: Իմիգրացիոն ռեժիմի խստացումը հարուցել է վրդովմունք եւ բողոքներ ԱՄՆ մի շարք իրավապաշտպանական խմբերի կողմից եւ դարձել մի ամբողջ շարք դատական հայցերի առարկա:

Երկրների թվում, որտեղից ժամանածները պետք է մինչեւ հունվարի 10-ը գրանցվեին, հայտնվել են Աֆղանստանը, Ալժիրը, Բահրեյնը, Էրիթրեան, Լիբանանը, Մարոկոն, ԿԺԴՀ-ն, Օմանը, Քաթարը, Սոմալին, Թունիսը, ԱՄԷ-ն, Եմենը: Պակիստանից եւ Սաուդյան Արաբիայից ներգաղթածները կարող են ԱՄՆ-ում առանց վիզաների երկարացման գտնվել մինչեւ փետրվարի 21-ը: Շատ ներգաղթածներ երկյուղում են, որ եւ գրանցման կետեր ժամանման դեպքում, եւ չժամանման դեպքում իրենց կարող են ձերբակալել իմիգրացիոն օրենքների խախտման համար:

ՀԱՅՈՐԴ ՇԱԲԱԹ՝ ՀԵՌՈՒՍՏԱԷԿՐԱՆՆԵՐԻՆ

Արժե դիտել

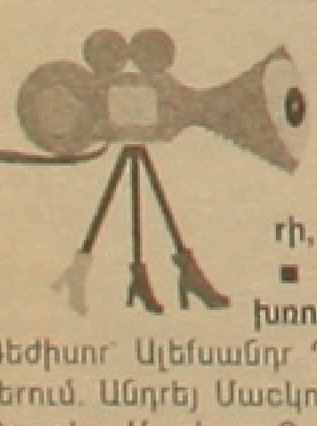

17 հունվարի, 22.20 Հ1

■ **«Ռուսական խռովություն»★**: Ռեժիսոր՝ Ալեքսանդր Պրոշկին: Դերերում. Անդրեյ Մաշկով, Կարոլինա Գրուշկո, Մատեուշ Դամենցկի, Սերգեյ Մակովեցկի: Ռուսաստան, 2000:

Պուշկինի «Կապիտանի աղջիկը» վիպակի էկրանացման մեջ երիտասարդ զույգի սիրավեպը միահյուսված է Պուգաչովի խռովության հետ:

17 հունվարի, 02.30 1-ый канал

■ **«Էդ Վուդ»★★★**: Ռեժիսոր՝ Թիմ Բարթոն: Դերերում. Ջոնի Դեփ, Մարտին Լանդաու, Պատրիսիա Արքեթ: ԱՄՆ, 1994:

Ֆիլմի հերոսներն իրական դեմքեր են՝ Հոլիվուդի «անտաղանդ հանճար» Էդ Վուդը եւ երբեմնի աստղ Բելա Լուգոշին, որի դերակատար Մ. Լանդաուն արժանացել է «Օսկարի»:

18 հունվարի, 19.40 Հայ TV

■ **«Ութ կին»★★**: Ռեժիսոր՝ Ֆրանսուա Օզոն: Դերերում. Կատրին Դընյով, Իզաբել Յուպեր, Ֆանի Արդան, Դանիել Դարյո, Էմանյուել Բեար, Վիրժինի Լըդուայեն: Ֆրանսիա, 2001:

Դետեկտիվ հանգույցով սալոնային կատակերգություն, որի հերոսուհիները ջանում են պարզել, թե իրենցից ով է մարդասպան:

18 հունվարի, 00.20 Հ1

■ **«Մետրոյի վերջին գնացքը»★**: Ռեժիսոր՝ Ֆրանսուա Տրյուֆո: Դերերում. Կատրին Դընյով, Ժերար Դըպարդյո, Հայնց Բենենթ: Ֆրանսիա, 1980:

Ռետրո մելոդրամ, սիրո ռոմանտիկ պատմություն, որին շնորհվել է 10 «Սեզար» մրցանակ:

18 հունվարի, 02.25 1-ый канал

■ **«Սառցե հողմ»★★**: Ռեժիսոր՝ Անգ Լի: Դերերում. Սիգուրնի Ուիվեր, Քեւին Քլայն, Թոբի Մագուայեր, Քրիստինա Ռիչչի: ԱՄՆ, 1997:

Ընտանեկան դրամա, որն արժանացել է Կաննի փառատոնի մրցանակին լավագույն սցենարի համար:

19 հունվարի, 21.40 Պրոմեթեւս

■ **«Արարատ»★★**: Ռեժիսոր՝ Ատոմ Եղոյան: Դերերում. Դեյվիդ Ալփեյ, Արսինե Խանջյան, Մարի-Ժոզե Քրոզ, Շառլ Ազնավուր, Քրիստոֆեր Փլամեր, Էլիաս Կոտեաս, Բրուս Գրինվուդ, Էրիկ Բողոսյան: Կանադա, 2002:

Հայոց ցեղասպանությունն այստեղ է դրոշմվել հետնորդների գիտակցության մեջ, ինչպես մեծ նկարիչ Արշիլ Գորկու կյանքում:

19 հունվարի, 23.30 Հ1

■ **«Ոչնչություն»★★★**: Ռեժիսոր՝ Նիկոլաս Ռոուգ: Դերերում. Գարի Բյուզի, Թերեզա Ռասել, Մայքլ Էմիլ, Թոնի Քերթիս: ԱՄՆ, 1985:

Կատակերգական ֆանտազիա, որտեղ Մերիլին Մոնրոն հանդիպում է Էյնշտեյնի հետ:

19 հունվարի, 24.00 ԱԼՄ

■ **«Քաղցր անուրջներ»★★**: Ռեժիսոր՝ Կարել Ռայս: Դերերում. Ջեսիկա Լանգ, Էդ Հարիս: ԱՄՆ, 1985:

Կենսագրական ֆիլմ երգչուհի Փեթսի Քլայնի մասին:

ԿՈՐԵԼ Է

«Նեպտուն» LSC-ի կլոր կնիքը:
Հասցեն՝ ք. Հրազդան, Չարենցի փող., տուն 25: Հեռ. (023) 2-56-17:
Համարել անվավեր

ProMedia
THE PROFESSIONAL MEDIA PROGRAM
ARMENIA

18/2 Bagramian Ave.,
Yerevan 375019, Armenia
Tel: 3741 58 14 89; Fax: 3741 58 16 04
E-mail: promedia@arminco.com

Բաղրամյան պ. 18/2
Երեւան 375019, Հայաստան
Հեռ. 3741 58 14 89; Ֆաքս 3741 58 16 04
Էլ. փոստ promedia@arminco.com

Ուշադրություն

World Vision կազմակերպությունը, ՁԻԱՀ կանխարգելման հանրապետական կենտրոնը - IREX/ProMedia-ն հրավիրում են լրագրողներին մասնակցելու 2003 թ. հունվարի 25-26-ին կայանալիք «Զանգվածային լրատվամիջոցների դերը ՁԻԱՀ-ի դեմ պայքարում» դասընթաց-սեմինարին:

Մասնակցելու համար անհրաժեշտ է հունվարի 14-21-ը IREX/ProMedia-ի գրասենյակ (Երեւան, Բաղրամյան 18/2) ներկայացնել ռեզյումե:

Սեմինարի մասնակիցները կստանան ավարտական վկայական:

Հայաստանում IREX/ProMedia ծրագրի ֆինանսավորումը իրականացնում է ԱՄՆ-ի Միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID).

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար
զանգահարել 58-14-89

For Your Internal News of Armenia Log on to
www.azg.am
In English, Russian, Armenian and Turkish

Microsoft CERTIFIED Partner
Microsoft CERTIFIED Technical Education Center
VUE

@rminco
Global Telecommunications

«Արմինկո» տեխնիկական ուսուցման կենտրոնը
«Եվրասիա» հիմնադրամի աջակցությամբ,
ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների մասնագետներին
ընձեռում է բացառիկ հնարավորություն
մասնակցելու Microsoft ընկերության արտոնագրված
էլիտար դասընթացներին:

Դասընթացների տեւողությունը՝ 2-5 օր:
Դասընթացների վերջում տրվում է Microsoft
ընկերության արտոնագիր:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար
զանգահարել 52-46-79 կամ այցելել
Տիգրան Մեծի 4 (Հայարդնախագիծ ՓԲԸ
շենք), 2-րդ հարկ, 251 սենյակ

http://www.microsoft.com/traincert/training

Microsoft CERTIFIED Partner
Microsoft CERTIFIED Technical Education Center
VUE

@rminco
Global Telecommunications

VUE testing center affords the opportunity to take an exam of Microsoft, CIW, Cisco Systems and other firms. After positive result you will receive a certification of these firm.

More detail information you can get by address:

4 Tigran Mets str.
("HayardNakhagits" building),
2-nd floor, room 251
From 10.00 up to 17.30
Tel: 524-679

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ 65. Պատվեր 69150. Տպաքանակը՝ 5000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 10. 1. 2003 Գինը՝ 100 դրամ